

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

הסתפקות במועט היא תכונה נפלאה בגשמיות וחסרון גדול ברוחניות.
אבל "פרו ורבו" בגשמיות הוא שיא הרוחניות!
המניע האמתי של "פרו ורבו" הוא שאדם לא מסתפק בקיים –
קודם כל, לא מסתפק בעצמו, צריך להביא לעולם מישהו אחר!
אחר כך לא מסתפקים בקיים, ורוצים עוד ועוד ילדים
[מתוך השיעור 'חכם הרואה את הנולד' לעילוי נשמת ד"ר שוסהיים ע"ה]

חֻקַּת תְּשֻׁבָּה

הגליון מוקדש לזכות החתן והכלה שיראל-שלמה והודיה שיי' גולדשמיד לרגל יום שמחת לבם – אור לד' תמוז.
שיזכו לבנות בית מלא שמחה וקדושה לאוי"ט

חקת ה'תשפ"א

- 04** **בחירת ישראל**
נקודה מעובדת
שרש נשמות ישראל –
הבחירה החפשית של הקב"ה
- 05** **חכם הרואה את הנולד**
שיעור לע"נ ד"ר אליהו יוסף שושהיים ע"ה
חוש הראיה של חדש תמוז
והקשר לריבוי ילודה
- 12** **ישראל אורייתא וקוב"ה**
התוועדות ג' תמוז – ז"ך שנים
רמזי המספרים 27 ו-3 בחסידות
- 21** **שירת הבאר**
נועם אלימלך
השפעת בני חיי ומזוני בזכות הבאר
- 23** **פרה אדומה בסגן**
זהב שלמה
מעמדו המיוחד של סגן כהן גדול
- 26** **עשרה מאמרות**
פרקי אבות – פרק ה משנה א
קיום התורה במודעות טבעית
- 27** **הסיפור החסידי**
הרבי הרי"צ
על בעל יום ההולדת
והגאולה של יב"ג תמוז
- 29** **פאזור ל'קב"ה**
ראש השנה למסירות נפש
רזי יספר לנו על מסירות הנפש
והחנוך אליה אצל הרבי הרי"צ

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות היקרים**, לפניכם **גליון לפרשת חקת**, מעט קצר מהרגיל, אך כרגיל **מלא בכל טוב, עם שני שיעורים טריים**, בחסדי ה'.

השבוע בגליון:

כמו כל עם ישראל, **הצטערנו לשמוע** על פטירתו של היהודי היקר **ד"ר אליהו יוסף (אלי) שוסהיים ע"ה** בשבוע שעבר. יהודי עתיר זכויות **שמסר את נפשו על ילדי ישראל** וקיום **"עד שיכלו נשמות שבגוף"** כפשוטו. בא' דר"ח תמוז [היום בו הובא למנוחות] מסר הרב שיעור מענייני החדש לעילוי נשמתו. בשיעור, שנסוב על המשנה **"איזהו חכם, הרואה את הנולד"**, ביאר הרב את הקשר בין **החוש של חדש תמוז** ע"פ ספר יצירה – **חוש הראיה** – **לבין ריבוי ילודה** מתוך ראיית העתיד ואי הסתפקות במועט בנושא הכי רוחני – **לידת ילדים בגשמיות**. זהו שיעור קצר, אבל גדושתוכן ומרתק.

בג' תמוז – ז"ך שנים מג' תמוז תשנ"ד – העביר הרב שיעור [טלפוני] בו דיבר על **משמעות המספר כ"ז אצל הרבי מליובאוויטש**, הקשר למספר 3 והשלישיה היסודית ביותר ישראל-אורייתא-קודשא בריך הוא, תוך העמקה בהתכללות בין שלשת רכיבי השלישיה. נקודת ההשכלה היסודית של המאמר היא זיהוי ישראל עם כח הבחירה של ה' [על כך תוכלו לקרוא גם בנקודה המעובדת]. יש בשיעור התייחסות קצרה לממשלה שקמה באותו יום, פרי הבחירות שהיו ב"א ניסן [יום ההולדת של הרבי], ומי שיצירתי יכול לקשר – על אחריותו בלבד – בין נושא הבחירות והממשלה לסוגיית הבחירה העמוקה.

כמו תמיד, נזכיר שגליון קצר הוא הזדמנות פז לעבור על החוברת מכריכה לכריכה.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

בחירת ישראל

האמונה בידיעת ה' והשגחתו הפרטית קשה ליישב עם הבחירה האנושית. אכן, הבחירה היא מתנה אלקית מיוחדת: "כי בצלם אלהים עשה את האדם", ואותו "צלם אלהים" הוא כח הבחירה. כפי שה' עושה את מעשיו כרצונו, בבחירה חפשית, "ומי יאמר לו מה יעשה", כך "הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע", כלומר הן מין זה של אדם היה יחיד בעולם ואין מין שני דומה לו בזה הענין, שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע, ועושה כל מה שהוא חפץ, ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע" (כלשון הרמב"ם).

ההבנה כי שרש ישראל הוא הבחירה החפשית של ה' נותנת בענין טוב־טעם חדש ועמוק (ומסבירה מדוע לפי פנימיות התורה הבחירה החפשית שייכת במלואה רק לנשמות ישראל, ואילו באומות היא מוגבלת לשבע המצוות שלהן בלבד, "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם"): הבחירה אינה רק מתנת־שמים, אלא שיקוף־ביטוי של עצם בחירת ה' – שרש נשמות ישראל הוא בבחירה החופשית האלקית, נושאת ההפכים. בסגנון חריף: הנשמות נותנות לה', הנמלך בהן, את 'מתנת הבחירה', וכשאותן נשמות יורדות לעולם ה' נותן להן את אותה בחירה.

ידוע בחסידות ש"היש האמתי" (ש"מציאותו מעצמותו") משתקף ב"יש הנברא" (בעל אשלית הקיום הנפרד והבלתי־תלוי) ומכאן עולה כי העיקר הוא השתקפות בחירת ה' בבחירה החפשית של ישראל. "בחירת ישראל" (בחירת ה' בישראל, בעיקר בגוף־ביש' שלהם) נובעת מ"בחירת ישראל" (היות ישראל כח הבחירה האלוקי) ומשתקפת ב"בחירת ישראל" (הבחירה החופשית לה זכו בני ישראל).

"עם מלך מלכי המלכים הקב"ה ישבו נפשותן של צדיקים [ועמך כלם צדיקים], שבהן נמלך הקב"ה וברא את העולם". בחסידות מודגש כי ההמלכה בנשמות ישראל אינה רק על בריאת העולם הזה בפועל, אלא על כל הגילויים מעצמותו יתברך – החל מאור אין סוף שלפני הצמצום, עליו נאמר "קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד". נבראים שטבעם להאיר, דוגמת השמש, מוכרחים להאיר, אך אצל ה' יתברך אין 'טבע' או 'הכרח' – כל גילוי ממנו הוא רצוני ובחירי, וקודם לו מתייעץ ה' עם הנשמות האם להאיר או לא.

לכשנדייק, עצם רצונו של ה' יתברך גם הוא בגדר גילוי, ולכן גם קודם "שעלה ברצונו לברוא את העולם" (מתוך רצונו להיטיב לברואיו, להיות מלך ולדירה בתחתונים) נמלך ה' בנו – האם כדאי לרצות? מכאן מובן היטב ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", כולל התורה הקדומה (עצם רצונו וחכמתו של ה' יתברך, ש"הוא רצונו וחכמתו אחד") – לכל דבר קדמו הרצון והבחירה של ה', שעליהם גופא הוא נמלך בישראל. במילים אחרות, שרש נשמות ישראל בעצמותו יתברך הוא־הוא כח הבחירה של ה' יתברך!

בעולמנו, בחירה חופשית היא פלא בלתי־מובן – המדע נוטה להשקפה דטרמיניסטית, בה כל מסובב נובע מסבה שקדמה לו, וגם את

שיעור

חדש תמוז - חוש הראיה

חכם הרואה את הנולד

לע"נ ד"ר אליהו יוסף שוסהיים ע"ה

קיצור מהלך השיעור

בערב ראש חדש תמוז נלב"ע **ד"ר שוסהיים ע"ה**. גברא רבא רב־פעלים, שמבין שלל פעולותיו ותפקידי החשובים התפרסם בעיקר בזכות פעילותו הנמרצת למניעת הפלות ול**ריבוי ילודה** באגודת אפרת שבראשה עמד (נציין שבשנת תש"ס העביר הרב לבקשתו שני שיעורים כיצד לעודד ולשכנע את בנות ישראל להמנע מהפלות). ד"ר שוסהיים הובא למנוחות באדר"ח **תמוז** והרב אמר לזכרו דרוש המתקשר לחוש של חדש תמוז, **חוש הראיה**, ולחכמה המיוחדת של **ראית הנולד** הכרוכה בפעילות של ריבוי ילודה (עם רמז מיוחד הקושר את הענין דווקא לשנה שלנו, שנת **תשפ"א**).

פרק א פותח במאמרי "**איזהו חכם?**" ומעמיק בתיקון הראיה – **בשמירת העינים** ובמדת "**עין טובה**". **פרק ב** נותן שלשה פירושים, האחד עמוק ממשנהו, בסוד "**הרואה את הנולד**". **פרק ג** חותם בביאור "היום יום" של ל' סיון, ולומד ממנו עד כמה יש **להרבות בילודה** ולא להסתפק אף פעם בקיים.

א. תיקון הראיה בתמוז

"איזהו חכם?" – חב"ד שבחכמה

ד"ר שוסהיים נפטר בערב ראש חדש תמוז, אבל מה שנאמר שייך לר"ח תמוז – היום בו הוא הובא למנוחות. החוש של תמוז הוא חוש הראיה^א – מתאים לשבט של החדש, שבט

נרשם ע"י איתיל גלעדי. לא מוגה. אדר"ח תמוז תשפ"א – כפ"ח.

ראובן, לשון ראיה.

כידוע^ב, יש שלשה מאמרים לגבי "איזהו חכם?" – "איזהו חכם? הרואה את הנולד"^ג,

א ע"פ ספר יצירה פ"ה מ"א. וראה מאמר "כליל תכנית" (להאריז"ל) הנדפס בסוף ספר יצירה.
ב שיעור י"ב תמוז תשס"ז; מש"ה חכ"ה עמ' 172 ואילך. ובכ"מ.

ג תמיד לב, א.

כאשר הבינה ("חכם הלומד") והדעת ("חכם המכיר") כלולות בתוך עצם החכמה ("הרואה את הנוולד")^ט.

אותו מספר (496) עולה "אברהם אברהם" (בגימטריא **מלכות**) – קריאת ה' לאברהם להצלת יצחק בנו, "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה" (פסוק שאפשר לדרוש על הנושא שלנו). כלומר, הממוצע של כל מלה ב"את הנוולד" (או של כל ביטוי ב"חכם הלומד" ו"חכם המכיר") הוא **אברהם. אברהם** רומז גם ל-**רמח** אברי הבן העתיד להוולד וכן יש לאברהם כח מיוחד של ראית העתידים להוולד: איתא בספה"ק^ק ש-**אברהם** אותיות **ראה-בם**^כ, ראה בצאצאין העתידיים – "הבט נא השמימה וספד הכוכבים אם תוכל לספד אתם... כה יהיה זרעך"^כ. כל בן שעתידי להוולד לאברהם אבינו משול לכוכב בשמים!

תשובה בחדש תמוז – "עין טובה"

לגבי חדש תמוז מופיעים בספרי החסידות האחרונים^ט שני רמזים – **תמוז** ראשי תיבות זמני תשובה ממשמשים ובאים וגם ראשי תיבות זריזים מקדימים ועושים תשובה. לפי הרמזים האלה, בתמוז כבר צריכים לראות את הנוולד של חדש אלול והימים הנוראים – ימי התשובה, זמני התשובה שבאים (והרמז: "הרואה את הנוולד" עולה **תשובה**). החכם הרואה את הנוולד עושה תשובה כבר מתמוז, ורואה גם את השנה

"איזהו חכם? הלומד מכל אדם"^ט ו"איזהו חכם? המכיר את מקומו"^י. שלשת מאמרי "איזהו חכם" שייכים לחכמה, כמובן, אבל הכלל אצלנו שהם חב"ד בתוך החכמה: "הרואה את הנוולד" היינו החכמה שבחכמה – ראייה היא החוש של החכמה עצמה; "הלומד מכל אדם" הוא הבינה – כח הלימוד – של החכמה; ו"המכיר את מקומו" הדעת של החכמה – מבואר בחסידות שהכרה היא פנימיות הדעת^י (כח היחוד שבדעת, כדרשת חז"ל^י על הפסוק "מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה"^י שאמרה רות לבעו, שעתידי לשאת אותה לאשה).

לעניננו, המאמר "איזהו חכם? הרואה את הנוולד" הוא לכאורה המאמר הכי מתאים לנושא של לידה – לראות את העתיד, לא להתכחש לעתיד הטוב, כמו שנסביר יותר. זהו הסוד של ראובן, ראובן – ראו את הבן שעומד להוולד.

רמזי "חכם הרואה את הנוולד"

ורמז לקשר המיוחד של המאמר הזה להשנה – "חכם הרואה את הנוולד" בגימטריא **תשפ"א**! הפלא הוא שכל שלשת הלשונות "חכם הרואה" "חכם הלומד" ו"חכם המכיר" עולים גם **תשפ"א**! כלומר, "חכם הלומד" ו"חכם המכיר" שווה "את הנוולד" (496) – מאד מחזק את הרמז ששלשת המאמרים הם כנגד חב"ד שבחכמה,

ד אבות פ"ד מ"א.
ה ע"פ אבות פ"ו מ"ו.

ו ראה סוד ה' ליראיו שער א פ"ג (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג); ספר הנפש פ"ד (ושם בעמ' קיח ובהערות). ובכ"מ.

ז רות רבה ה, ב; מדרש לקח טוב עה"פ.

ח רות ב, י.

ט כל הביטוי, "איזהו חכם הרואה את הנוולד" = 810 – ממוצע כל מלה הוא "בצלם", היינו סוד צורת העובר (צורת הולד העתידי להוולד), "בצלם אלהים" [בגימטריא אברהם, רמח אברי הבן הנוולד] עשה את האדם" (בראשית ט, ו).

י בראשית כב, יא.

יא שרי מאות (ר"פ סעדון) שר א מנהיג ב ובכ"ד.

יב יש כאן קשר מובהק לחוש הראיה השייך לשבט ראובן (ראובן, כמו ראה-בם), כנ"ל. אברהם ראובן משלימים ל'507, ג"פ אחד אהבה (מתת אברהם) ברבוע.

יג בראשית טו, ה.

יד מובא בכ"ד בשם דורשי רשומות מתלמידי הבעש"ט וכך היה מרגלא בפומיה דבעל אהבת ישראל מויזניץ (קדוש ישראל פ"ד ובלוח דבר בעתו ר"ח תמוז).

אומרים שאגודת אפרת הצילה 80,000 ילדים – כמספר בעלי התשובה שעשה רבי אהרן הגדול מקרלין (אהרן לשון הריון, כנודע)

המצרים, הם שתי העינים של כנסת ישראל, הנוקבא, עין ימין ועין שמאל. עיקר תיקון הראיה, "עין טובה", הוא עין ימין – לראות טוב את הזולת^{כא}. עין שמאל היא בקורת עצמית, שפלות – התכונה הפנימית של חדש אב^{כב}.

בכור אברהם ובכור יעקב

כמו שכבר אמרנו, ראובן הוא ראובן – תראה את הבן שעתיד להולד, הכי מתאים ל"הרואה את הנולד". ראובן גם "פתח בתשובה"^{כג} – כל פתיחה היא בחכמה (בסוד נקודת פתח, נקודת החכמה^{כד}). הוא חוש הראיה, שבחכמה, וגם הבכור. במדות הבכור הוא החסד^{כה}, אבל באמת הבכור הוא ראייה, חכמה.

ראובן אמור להיות הכי חכם בין השבטים, אבל לפעמים הוא גם "בכור שוטה"^{כז}, כפי שאומר לו יעקב לגבי הצעת "את שני בני תמית"^{כח}. החכמה היא הזריוות^{כט} (כמו שנדבר על הזריוות של מהירות האור), אבל במקום זריו ראובן הפך לפזיז – "פחו כמים אל תותר"^ל (שלא נותר במה שמגיע לו). בכל אופן, הוא "פתח בתשובה" – דבר גדול מאד, "החכמה מאין תמצא"^{לא} במציאות התשובה (שהיא מציאות הבינה, "ולבבו יבין ושב ורפא לו"^{לב}).

כא לקו"ד (לה"ק) ח"ה עמ' 1010 (וראה גם שיחת ליל שמח"ת תרצ"א עמ' 158); שיחת כ' מנחם-אב תשכ"ט הערה 161.

כב ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"ט עמ' 148 ואילך. ובכ"מ.

כג ע"פ בראשית רבה פד, יט.

כד תקו"ז תקון ע (קכט, ב).

כה ראה שער הפסוקים בראשית סימן ד.

כו תנחומא מקץ ח; בראשית רבה צא, ט.

כז בראשית מב, לו (וראה ברש"י ע"פ המדרשים שבהערה הקודמת).

כח ראה גם הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רה.

כט בראשית מט, ד.

ל איוב כח, יב.

לא ישעיהו, י.

החדשה. אומרים שאגודת אפרת הצילה 80,000 ילדים – כמספר בעלי התשובה שעשה רבי אהרן הגדול מקרלין^{טו} (אהרן לשון הריון, כנודע^{טז}).

מה התשובה של תמוז? קודם כל, התשובה על ראייה. זו תשובה גם על חוש הראיה כפשוטו, שמירת הראיה מראיות אסורות, וגם תשובה על המשמעות

הפנימית של הראיה – לראות טוב, עין טובה. בפרקי אבות^{טז} רבי אליעזר אומר שהדרך הטובה שידבק בה האדם היא עין טובה. אמנם רבן יוחנן בן זכאי קבע כרבי אלעזר בן ערך, שהעיקר הוא "לב טוב", "רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדברים, שבכלל דבריו דברים". אך בכל אופן, רבי אליעזר אומר "עין טובה" – הוא הראשון בין התלמידים שם, והוא ה"מכריע את כולם" (כדעה הראשונה שם במשנה. לפי הדעה השניה, "אבא שאול אומר משמו", רבי אלעזר בן ערך הוא ה"מכריע את כולם", אבל לו היתה גם נפילה, ירידה^{טז}). רבי אליעזר, המכונה רבי אליעזר הגדול, קשור בעצם לאברהם אבינו (בסוד אליעזר עבד אברהם) – "האדם הגדול בענקים"^{טז}. בכל אופן, בתשובה של תמוז צריך לתקן את הראיה ולזכות ל"עין טובה".

כל שנה מקשרים זאת עם חדשי תמוז ואב, חופשת הקיץ, הנופש – בהם באופן מיוחד נדרשת השמירה על הראיה. מעבר לכך שראיה היא החוש של תמוז, גם חדש אב קשור לענין. החוש של חדש אב הוא אמנם שמיעה (מתאים לשבט שלו, שמעון), אבל לפי קבלת הארז"ל^{טז} החדשים תמוז-אב, אותם מחברת תקופת בין

טו ראה מזקנים אתבונן מערכת רבי אהרן מקרלין אות ב. טז ראה למשל מגלה עמוקות משפטים, ובריבוי מקומות. יז אבות פ"ב מ"א.

יח ראה שבת קמז, ב; קהלת רבה ז, ז. ובכ"מ.

יט יהושע יד, טו. וראה רש"י שם במדרש אגדה (ומפורש במסכת סופרים כא, ט).

כ טעמי המצות לפרשת בא. ובכ"מ.

את הנולד" היינו אינטואיציה. האינטואיציה באה באמת מחוש ה'איך', כמו "אין מול לישראל"^ח, אבל היא מתלבשת בתוך האות ע'^ה, ה'אין בעין', ואז העין רואה את המציאות שעתידה להמצא – זהו הפשט של "הרואה את הנולד", שרואים מה שעתיד להיות. מי שמתעלם מהעתיד 'מפיל' את הנולד במקום להוליד את הנולד.

הנולד נולד באמא, ברחם, אבל "הרואה את הנולד" – המייקר את הנולד – היינו החכמה ששייכת לבניה. זו המדרגה הראשונה – הפשט, שמתייחס למציאות. אף על פי ש"החכמה מאין" אבל "תמצא" – זו דרגת המציאות של החכמה, היש של החכמה. אכן ה"תמצא", המציאות-יש של החכמה, מרגיש את "החכמה" מאין". הצד השווה של כל דרגות החכמה הוא בטול, ודרגה זו של חכמה היא בטול היש לאין – **בטול היש לאין** עולה בגימטריא **תמוז**!

ראית ההתהוות מאין

המדרגה היותר גבוהה ב"הרואה את הנולד" היא המוסברת בספר התניא^ט, שרואים את הנולד בכל רגע תמיד יש מאין ואפס המוחלט, "ואל יוציא אדם את עצמו מן הכלל", וממילא הכל בטל בבטול אמתי. הכח הפנימי של החכמה הוא בטול – הכל בטל, ולא רק בטול היש לאין (כנ"ל במדרגה הראשונה של "הרואה את הנולד"), אלא בטול במציאות ממש.

מדרגה זו קשורה גם לכך שהתכונה הפנימית של תמוז היא יראה^מ – יראה עילאה. **יראה** היא גם אותיות **ראיה**, אבל יראה עילאה היא בטול במציאות. זו כבר פנימיות החכמה (בכלל, פנימיות היא חכמה בכל מקום^נ), והנה, **פנימיות** עולה בגימטריא **בטול במציאות**.

כשמצרפים ל"חכם הרואה את הנולד" (**תשפ"א**) את **ראובן** (השייך לחדש תמוז) מקבלים 40 פעמים הוי', שבגימטריא ה פעמים **יצחק** (**יצחק** פנים ואחור).

כלומר, הערך הממוצע של כל מלה הוא יצחק אבינו, שהוא בעצם הבן הראשון שנולד לעם ישראל. כשחושבים על מסירות הנפש של אברהם ושרה והתפלות שלהם שיזכו לבן אף על פי שהיו עקרים מבינים שהשראה לכל הילודה בעם ישראל היא לידת יצחק, עליה כתוב "יצחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי"^ג (**יצחק** הוא גם הגימטריא של שמות ד"ר

שושהיים – אליהו יוסף).

ב. שלש מדרגות "הרואה את הנולד"

נאמר שלשה פירושים במאמר "הרואה את הנולד" ונכוון אותם כנגד שרשם העליון:

ראית המציאות העתידה

הפירוש הפשוט הוא על דרך "החכמה מאין תמצא" – "החכמה" באה "מאין" ו"תמצא" בבניה^ה (החכמה "ראשית הגילוי"^ה אך הבינה "ראשית המציאות"^ה). היום אומרים ש"הרואה

לב תדאר פ"ח. ובכ"מ.

לג בראשית כא, ו.

לד לקו"ת במדבר יז, א; חקת נט, ד; ואתחנן יב, ד. ובריבוי מקומות.

לה ראה ע"ח שמ"ב (דרוש אבי"ע) פ"א. ומבואר בכ"מ בחסידות.

לו ראה ד"ה "ציון" תרס"ב (סה"מ תרס"ב עמ' שנו); ד"ה "שובה" תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו עמ' ל). סוד ה' ליראיו ש"ב

פ"א.

לז בעש"ט עה"ת לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א.

לח ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' איר ע"ג.

לט פמ"ג.

מ ראה מבחר שיעורי התכונות ח"ט עמ' 112 ואילך. ובכ"מ.

מא ראה גם שם עמ' 218.

שכל הוא רק שמיעה, ושמיעה אפשר להפריך על ידי ראייה הפוכה, אבל אמונה פשוטה של יהודי היא בלתי־מופרכת, ממש כמו ראייה מוחשית

ראית עין השכל שבלב – אמונה בהירה

יש עוד פירוש, שלישי, שלפעמים מובא בחסידות^{מב} – שההבדל בין אמונה לשכל הוא גם ההבדל בין ראייה לשמיעה. מי שמאמין באמונה שלמה – כאילו רואה ממש. כאן יש ממש נשיאת הפכים גמורה: שכל הוא רק שמיעה, ושמיעה אפשר להפריך על ידי ראייה הפוכה, וכל

פעם אפשר להפריך – אפשר למצוא את ה'חור' שיש בתוך השכל^{מג} (כמו שכתבו בגל היומי^{מד}) – אבל אמונה פשוטה של יהודי היא בלתי־מופרכת, ממש כמו ראייה מוחשית. זו נשיאת הפכים, כי אמונה אמתית היא הפוכה מראיה – אמונה בקב"ה שאי אפשר לראותו, "לא ראיתם כל תמונה"^{מה}, ואף על פי כן אומרים שיש ראייה כזו שהיא ראית האמונה, הראיה המוחלטת.

על הראיה הזו אמר רשב"י לרעיא מהימנא, משה רבינו, שבקש לראות את פני ה', "הראני נא את כבודך"^{מו} – "בעין השכל דלכך את חזי בכלא"^{מז}. "עין השכל שבלב" כלל איננה שכל במובן הרגיל של שכל, אלא שכל לשון הסתכלות, "לאסתכלא ביקרא דמלכא"^{מח} ("עין השכל שבלב" עולה אחדות פשוטה, סוד דעת משה שהיא דעת המכריע וכו').

המדרגה השלישית, היא כבר "פנימיות עתיק" (עצם היחידה שבנפש השורה בנקודה הפנימית של הלב^{מט}, "עין השכל שבלב", דווקא). המדרגה השנייה שהסברנו היא "פנימיות אבא"

– "שויתי הוי' לנגדי תמיד"^נ, לראות את ההתהוות התמידית של "המחדש בטובו בכל יום תמיד"^{נא}. מדרגה זו שייכת לשם הוי' ב"ה, "הוי' בחכמה"^{נב}, לשון מהווה, כמבואר בשער היחוד והאמונה בתניא^{נב}. אך המדרגה השלישית שייכת לעצמותו יתברך (אמונה בעצמות ה', בחינת "יחיד"), שמעל לכח המהווה של שם הוי' ב"ה.

היחס של "פנימיות אבא פנימיות עתיק" הוא גם סוד ההבדל בין משה גואל ראשון למשה־משיח (סוד "ישמח משה"^{נד}) גואל אחרון – "משה משה" לא פסיק טעמא בגווייהו"^{נה}, "מה שהיה הוא שיהיה"^{נו} – כמבואר בדא"ח^{נד} (ההבדל בין משה למשה־אחד בגימטריא משיח, "עד כי יבא שילה וגו'"^{נח}).

שלוש מדרגות ביחס לזמן

יש עוד הבדל בין "פנימיות אבא" ל"פנימיות עתיק", המדרגה השנייה והמדרגה השלישית: "פנימיות אבא" היא עדיין בגדר אור. אור הוא המהירות הכי גדולה בטבע, במציאות, הוא הכי זריז (כמו "זריזים מקדימים ועושים תשובה", "זריזין מקדימין"^{נז} היינו תכונת אברהם אבינו^{נז}, הזריז הראשון, והוא החכמה, ו"עושים תשובה"

נ תהלים טז, ח.

נא נוסח ברכת "יוצר אור".

נב משלי ג, יט.

נג פ"ד.

נד תפלת שחרית של שבת. ראה תפארת שלמה בהעלתך ד"ה "א" והאיש משה". ובכ"מ.

נה שמות ג, ד. ע"פ שמות רבה ב, ו; זהר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א.

נו קהלת א, ט. וראה מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן סה.

נז שיחת אחש"פ תרצ"ט (סה"ש תרצ"ט ע' 329). וראה גם לקו"ש ח"א עמ' 8.

נח בראשית מט, י.

נט פסחים ד, א.

ס ראה חולין טז, א.

מב תו"א עה, א. ראה גם חסדי דוד הנאמנים ח"ג עמ' 14. ובכ"מ.

מג ראה שיעור ח' כסלו תשע"א.

מד מס' 894 - ל' סיון תשפ"א.

מה דברים ד, טו.

מו שמות לג, יח.

מז זהר ח"ב קטז, ב (ברע"מ).

מח זהר ח"א קצט, א. ראה תניא פ"נ. זהר ח"ב קלד, א.

מט ראה הנסמן בלקו"ש חכ"א עמ' 106 הערה 53.

ג. ריבוי ילודה

שמח בחלקו – חסרון ברוחניות

נוסיף עוד פרק קטן: בהשגחה פרטית, ב"היום יום" של אדר"ח תמוז כתוב שאדמו"ר הזקן אמר לאברך מוכשר ביחידות שבגשמיות המעלה הכי גדולה היא "השמח בחלקו"^{טז}, ושעל ידיה אפשר להגיע למדרגות הכי גבוהות, אבל ברוחניות השמח בחלקו הוא החסרון הכי גדול ומתוכו אפשר יכול להיות "יורד ונופל". "יורד ונופל" מזכיר הפלה.

להיות שמח בחלקו ברוחניות הוא מה שאנחנו קוראים סיפוק, סיפוק מעצמך^{טז}. מה אפשר ללמוד מזה לגבי "הרואה את הנולד"? זהו ווארט חשוב ביותר לגבי המצוה הראשונה של התורה, "פרו ורבו"^{טז}, ש"הכל הולך אחר הפתיחה"^{טז} – הפתיחה היא אף פעם לא להיות מבסוט.

אנחנו תמיד מזכירים^{טז} שיש שלשה פירושים של "פרו ורבו" – "פרו ורבו" כפשוטו, בגשמיות; "פרו ורבו" בחידושי תורה, כמו שמסביר הרבי מקאמרנא^{טז}; ו"פרו ורבו" בקירוב – 'על יהודי לעשות עוד יהודי', כפי שאמר אדמו"ר הזקן^{טז}. אבל קודם כל, צריך לדעת ש"פרו ורבו" בגשמיות – זה רוחניות, שיא רוחניות. לכן זו המצוה הראשונה בתורה – מצוה היא רוחניות.

"ולערב אל תנח ירך"

אף על פי שלפי פשט יש מה שנקרא 'יוצא ידי חובה' – בלידת בן ובת, כדעת בית הלל^{טזא}

טז אבות פ"ד מ"א.

טז ראה מבחר שיעורי התבוננות חכ"ד (על "פרק בעבודת ה'") בשיעורי "עבודת ה' הפנימית" פרקים ביה. ובכ"מ.

טז בראשית א, כח.

טז ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

טז ראה פנים אל פנים עד ואילך. ובכ"מ.

טז אור המאיר פרשת בראשית ד"ה "בפסוק ויטע"; אוצר החיים (קאמרנא) מצות פריה ורביה. וראה בעש"ט עה"ת ואתחנן אות סא.

ע שיחת י"ג תמוז תרצ"א (סה"ש תרצ"א עמ' 262):

אג"ק ח"א עמ' ככח.

עא יבמות פ"ו מ"ו.

בבינה-אמא, היינו סוד תוספת ה"ה בשמו של אברהם, ה עילאה, תשובה עילאה). כמו שאנחנו תמיד מסבירים, מצד האור אין זמן – אם אתה יושב על קרן אור אין זמן, אתה למעלה מהזמן – ובכל אופן זו לא תופעה לא מקומית. אבל הראיה של האמונה היא כמו ראייה "מסוף העולם ועד סופו"^{טזא}, בלשון חז"ל – ראייה לא מקומית לגמרי, אין מקום ואין זמן. לא רק שאתה בנקודת נצח של זמן. במושגים האלה, בהסבר הראשון אתה רואה את הנולד בזמן.

אם כן, יש כאן שלש דרגות של זמן (או, ביחס למושג הזמן): המדרגה הראשונה, חוש האינטואיציה מה עתיד להיוולד (להתפתח, חכמה היא סוד נקודת הפתח, כנ"ל), היא בזמן ממש. סוד המדרגה השניה הוא הנקודה הנצחית של הזמן. המדרגה שלישית היא כבר מעל למושג זמן לגמרי. שוב, ההבדל בין המדרגה השניה למדרגה השלישית הוא הענין שאנחנו אוהבים להסביר – ההבדל בין תופעה מקומית לתופעה לא מקומית. "הרואה את הנולד" יש מאין, איך כל דבר בטל במציאות, זו עדיין יחסית תופעה מקומית – עם הבטול במציאות שלה. אבל נשיאת ההפכים שהאמונה היא-היא הראיה המוחלטת – זו כבר תופעה לא מקומית.

שלש המדרגות הנ"ל הן גם בסוד ה"קוצא" גזעא-שבילא" של צורת האות י (אות החכמה)^{טזב}, כמבואר באריכות במ"א^{טזג}, וד"ל.

לסיכום:

ראית העתיד	חיצוניות החכמה (שבילא) זמן
בטול היש	פנימיות אבא (גזעא)
ראית ההתהוות	נקודת הנצח של הזמן
בטול במציאות	פנימיות עתיק (קוצא)
ראית אמונה	תופעה לא-מקומית מעל הזמן
גילוי היחידה	

סא חגיגה יב, א; בבא בתרא עה, א; נדה ל, ב. ועוד.

סב זחר ח"ג רג, ב (וראה לקוטי הש"ס לאריז"ל למסכת עוקצין).

סג ראה גם חסדי דוד הנאמנים ח"א עמ' 81; שלשה כתרים עמ' פז.

העיקר הוא שהחכם הוא המקיים "הרואה את הנולד", "בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך" – "המעשה הוא העיקר"^{עג}, כל ילד הוא תיקון איך-סוף (לידה היא עיקר הביטוי-הגילוי של כח האין סוף בעולמנו, כנודע^ע), הוא תכלית מעשה בראשית – "אשר ברא אלהים לעשות [לתקן^ע], בעוד לידה מחדש ועוד לידה מחדש, ועד ללידת נשמות חדשות לגמרי לעתיד לבוא, בביאת משיח צדיקנו בב"א^{עח}"]^{עט}.

עה ע"פ אבות פ"א מי"ז.
עו ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך; המשך שמח תשמח ע' 7 (סה"מ תרנ"ז ע' קעט) ואילך.
עד בראשית רבה יא, ו (ובכ"מ); פסיקתא רבתי; ו; זהר ח"א מז, ב.
עח ראה עבודת הקדש ח"ב פל"ב; שער הגלגלים הקדמה ו. ובכ"מ. הנושא "נשמות חדשות" התבאר בארוכה בחסדי דוד הנאמנים חלק ז. ראה שכינה ביניהם עמ' נט.
עט בראשית ב, ג.

שנפסקה להלכה^{עב} – הפסוק אומר בפירוש "בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך"^{עג}, לא צריך להסתפק ביציאה ידי חובה. זו המצוה בה כתוב בפירוש^{עד} שההידור הוא לא להסתפק ביציאה ידי חובה, אלא כל הזמן לחשוב עוד ועוד, ש"אינך יודע איזה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים". המניע האמתי של "פרו ורבו" הוא שאדם לא מסתפק – קודם כל לא מסתפק בעצמו. אני לא מספיק – אני צריך להביא לעולם משהו אחר! כל הזמן צריך להמשיך לא להסתפק במה שיש אלא להוליד עוד. זהו הווארט כאן ב"היום יום". מי שכן מסתפק נעשה "יורד ונופל", וזה גם מביא לידי הפלה.

עב שו"ע אבה"ע א, ה.
עג קהלת יא, ו.
עד רמב"ם הלכות אישות פט"ו הט"ז.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ♦ "חכם הרואה את הנולד" רואה את הבן העתיד להוולד ולא מתכחש לעתיד הטוב.
- ♦ אברהם אבינו רואה את העתידים לצאת ממנו ככוכבים – כל יהודי הוא כוכב!
- ♦ הרואה את הנולד מתכוון לימי התשובה באלול ובתשרי כבר מחדש תמוז.
- ♦ בתמוז יש לתקן את הראיה – כפשוטו, בשמירה מראיות אסורות, ובעומק, באימוץ מדת עין טובה.
- ♦ תפלות אברהם ושרה ומסירותם להוליד את יצחק הן ההשראה לכל הולדה בעם ישראל.
- ♦ מי שמתעלם מהעתיד מפיל את הנולד ר"ל.
- ♦ "הרואה את הנולד" היינו 'המייקר את הנולד'.
- ♦ חיצוניות-מציאות החכמה היא ראית העתיד, פנימיות החכמה היא ראית התהוות היש מהאין ו"פנימיות אבא פנימיות עתיק" היא אמונה בהירה כראיה – "עין השכל שבלב".
- ♦ ראית התהוות יש מאין מעוררת יראה עילאה – בטול במציאות.
- ♦ נשיאת ההפכים של ראית האמונה היא תופעה לא-מקומית – ראיה מסוף העולם ועד סופו.
- ♦ לידת ילדים בגשמיות היא שיא הרוחניות – וברוחניות אסור להיות "שמח בחלקו".
- ♦ לידה היא מתוך אי-הסתפקות בקיים – אל לו לאדם להסתפק בעצמו ובהשגיו עד כה.

ישראל אורייתא וקוב"ה

קיצור מהלך השיעור

ביג' תמוז העביר הרב שיעור טלפוני בו התמקד בחידוש המיוחד של השנה – זך שנים מ־ג' תמוז תשנ"ד. פרק א פותח בחשיבות המספר זך בעיני הרבי מליובאוויטש, שציון שיזך הוא שלש בחזקת שלש – כאשר שלש הוא מספר יסודי ועיקרי אצל הרבי (לחובבי הפיקנטריה, יש בפרק גם התייחסות לממשלה החדשה). פרק ב, עיקר השיעור, מדבר על השלישיה היסודית ביותר – ישראל, אורייתא וקוב"ה, ועל ההתכללות בתוכה (כשעיקר נקודת ההשכלה היא זיהוי ישראל עם כח הבחירה של ה'). פרק ג משלים את סוד ה־זך בנוגע לישראל, אורייתא וקוב"ה, ועוד. פרק ד 'מקנח' בעוד כמה שלישיות חשובות בעבודת ה', כולל "לחיות עם הזמן" – שלישיות בסוד פרה אדומה.

השלישי מהסוף. אם יש ל ימים – יום ה־ל הוא ראש החדש הבא – אז יש אחד (שכבר שייך לחדש הבא) ולפניו שלשה. גם ג תמוז הוא אמנם שלישי מ־א תמוז, אבל הוא היום הרביעי בחדש תמוז כשמתחילים לספור מ־ל סיון, אדר"ח תמוז. בשני הכיוונים יש כאן התכללות של "שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים"^ב.

סגולת השלש

כמו שאנחנו מסבירים כל פעם, הרבי היה קשור למספר שלש – אהב אותו במיוחד. הענין של שלש הוא 'חזקה', תוקף, תכונה מיוחדת של

א. שלש בחזקת שלש – המספר האהוב על הרבי

התבוננות בסוד ה־זך

השנה היא שנת ה־זך מ־ג' תמוז תשנ"ד. שני האירועים שהיו לרבי קודם קרו ביום ה־זך של החדש – ז"ך אדר (ז"ך אדר"ר תשנ"ב וז"ך אדר תשנ"ד). הרבי גם דבר על המעלה של זך^א – שלש בחזקת שלש, שלש פעמים שלש פעמים שלש. ג תמוז הוא עצמו היום השלישי בחדש וזך הוא גם היום השלישי – מסוף החדש. אם יש כט ימים בחדש, זך הוא ממש היום

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. ג' תמוז תשפ"א – כפ"ח (הקלטה טלפונית).

א ראה שיחת כ"ח ניסן וכ"ח סיון תנש"א.

ב משליל, יח.

נעים שבת אחים גם יחד" בכוונה על משה וקרח, כמו שהרב אמר בל"ג בעומר השנה. כמה חברים תוך כדי ההתוועדות כבר הבינו שזו תהיה הממשלה שתקום...]. יש בפנים ערבים? [כן]. כמה תקציבים הם מקבלים? [כחמישים מיליארד]. כתוב בהסכמים בשביל מה? [בקיום כלליים]. השאלה האם הם יכולים לקנות בזה נשק. [ישירות לא, זה בתקציבים, בעקיפין איני יודע. במזוודות מעבירים כסף רק לחמאס...]. מענין שהבחירות היו בי"א ניסן והממשלה קמה בג' תמוז – סימן שהרבי כאן מנהל את הענין, מיום ההולדת שלו עד ג' תמוז. השגחה מאד מיוחדת... השאלה אם מישהו תכנן את זה מראש. **יא ניסן ועוד ג תמוז שוה "יראת הוי"ט** – שבע ברבוע כפול 13, **תורה הוי"ט**, "אורייתא וקוב"ה כולא חד".¹

שלישיות עיקריות

בהקדמת הספר שבעים פני חן (שטרם ראה אור) כתוב אצלנו על סגולות השלש. נחזור על חלק מהסגולות ואחר כך נדבר על ההתכללות – המשמעות של שלש בחזקת שלש. אפשר להתחיל מאחד הדברים הבולטים אצל הרבי במספר שלש – שלש השלמויות. אם מדברים על ממשלה, על מדינה, צריך לשמור היטב על שלש השלמויות – זהו הזמן לדבר עליהן – שלמות העם, הארץ והתורה. מוסבר אצלנו במ"א² שעצם המושג שלמות שייכת למוחין דאמא – שלמות התורה בבינה עצמה ("תורת אמך", עיקר שלמות התורה היא התורה שבעל פה, בחינת אמא), שלמות העם בתפארת ("תפארת ישראל"³) ושלמות הארץ במלכות (בחינת ארץ), סוד "הולך בתם [בינה-תפארת-

הרבי. אנחנו משווים זאת לרמב"ם, שהיה יותר קשור למספר ארבע⁴. הזכרנו זאת הרבה פעמים בשיעורים, אבל איני זוכר אם יש מקום שציינו וצטטנו את כל המקורות בהם הרבי מדבר על מעלת וסגולת המספר שלש – למה הוא כל כך יסודי בתורה בכלל ובתורתו של הרבי בפרט. אם אמרנו את המלה סגולה, נציין ששלש שייך אליה במיוחד – שלש נקודות יוצרות את ניקוד הסגול וגם את טעם הסגולתא. הסגולה היא ימין-שמאל-אמצע – או שהאמצע הוא למעלה מהימין והשמאל (כמו בסגולתא) או למטה (כמו בסגול). אם האמצע למעלה, שלש הנקודות הן על דרך כח"ב – כתר למעלה, חכמה מימין ובינה משמאל. אם הוא למטה, שלש הנקודות הן על דרך חג"ת, מדות שלשת האבות – חסד מימין, גבורה משמאל ותפארת באמצע. אנחנו עם סגולה⁵ – יש לנו זיקה מיוחדת, קשר מיוחד, למספר שלש⁶.

הצורה של שלש, כמו סגול או סגולתא, היא בעצם משולש. כך מסבירים גם לגבי משולש, דוגמת פסוק שיש לו מספר אותיות משולש – אפשר לצייר אותו ימין-שמאל-אמצע, מהשורה הרחבה לקדקוד למטה, או באופן יותר פשוט, אמצע-ימין-שמאל, מתחילים מהנקודה ומגיעים לשורה הרחבה למטה, לשתי הקרנות התחתונות, ימין ושמאל. הקו האמצעי הוא הבריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה, מלמעלה-מעלה (כמו בסגולתא) עד למטה-מטה (כמו בסגול).

בחירות והקמת הממשלה – יא ניסן ויג תמוז

היום הקימו את הממשלה החדשה? [כן]. בנט עומד בראש? [כן]. רוטציה בנט-לפיד? [כן]. בהתוועדויות בשבת שרנו "הנה מה טוב ומה

ז ישעיה לג, ו; תהלים יט, י; לד, יב; קיא, י; משלי א, ז; ב, ה; ח, יג; ט, י; כז, יד; כז, טו; לג, יט; כג, ד; לא, ד.
ח ראה זהר ח"א כד, א; ח"ב ס, א; תקו"ז תקו"ו בתחלתו; תקו"ז כד; תניא פ"ג פכ"ג; לקו"ת נצבים מו, א.
ט תקו"ז המדינה פ"ו.
י משלי א, ח.
יא איכה ב, א.

ג מו"נ ח"ב פ"ו.
ד ע"פ שמות יט, ה.
ה דרשות המהר"ל דרוש עה"ת; דבש לפי מערכת ס אות כב.
ו ע"פ שמות כו, כח; לו, לג.

מלכות] ילך בטח"^{יב}.
 בתורת הבעל שם טוב השלישיה העיקרית, שכתובה באגרת הקדש של משיח^{יג}, תורת משיח וסוד הבאת המשיח, היא עולמות-נשמות-אלקות, שצריך לייחדם. המושגים המקבילים בכתבי האריז"ל^{יד} הם אנ"ך – אורות-ניצוצות-כלים – כמו שמסבירים תמיד^{טו}, אבל המושגים אצל הבעל שם טוב הרבה יותר בהכללה. השלש שהוא אולי הכי עצמי בתורה הוא "תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל אורייתא וקוב"ה"^{טז}, רק שבאמת לאמתו "כולא חד"^{יז} ממש.

לגבי עם ישראל, הפשט של "עם תליתאי", עם משולש, היינו כהנים-לויים-ישראלים^{יח} – ר"ת כליכב, הכלי לקבל את האור של התורה המשולשת.
 לגבי קוב"ה, 'משולש' היינו מה שה' בעצם "ממלא כל עלמין, סובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב"^{יט}, כפי שמחדד רבי לוי'ק בביאורו לתניא^כ. אלה שלש מדרגות של התבוננות בקדושת ה"כה", "קדוש קדוש קדוש"^{כא}, ממלא, סובב ועצמותו יתברך ש"כולא קמיה כלא חשיב ממש"^{כב}.

קוב"ה אורייתא וישראל שבקוב"ה

אמרנו ש"תלת קשרין" זו התופעה היסודית של השלש, שהם בעצם אחד ממש, קוב"ה אורייתא וישראל. עיקר הווארט שרצינו להסביר הוא מציאת השלשה כפי שהם מתכללים בראשון, בקוב"ה:

יש את עצמותו יתברך, היותו יחיד ("אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו"^{כג}) – קוב"ה עצמו.

ידוע הרמז ששם הוי' ר"ת יחיד-הוא-וידוע-הכל^{כד}. "ידוע הכל" היינו חכמתו יתברך ש"הוא וחכמתו אחד"^{כה}. "אורייתא מחכמה נפקת"^{כז} – החכמה, שכוללת גם את הדעת-הידיעה כביכול של הקב"ה, שהיא אחת אתו ממש, היא שרש התורה בקב"ה.

עיקר החידוש הוא לגבי ישראל – שרש

ב. התכללות ישראל, אורייתא וקוב"ה

שלישיות באורייתא, ישראל וקוב"ה

לגבי התורה, אם מתחילים לדבר על התכללות, כתיב "ברוך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי"^{כח} – התורה היא משולשת. בפשט הכוונה היא תורה-נביאים-כתובים^{כט}. הפירוש העוד יותר כולל ומקיף של תורה משולשת הוא תורה שבכתב, תורה שבעל פה ופנימיות התורה ("נשמתא דאורייתא"^ל). יש ציור שלנו של 'משולש התורה', איך ששלש הבחינות מתכללות, שלש פעמים שלש פעמים שלש^{לא} (בדיוק הסוד של זך המדובר כאן!) – רואים בו מאד ברור ויפה את התורה בצורת סגול (תרשים בדף הבא).

כב קהלת יעקב ערך 'כלי'.

כג תניא פ"ג.

כד לקוטי לוי יצחק על ספר התניא.

כה ראה סוד ה' ליראיו ש"ג.

כו ישעיהו ו, ג.

כז ע"פ זהר ח"א יא, ב.

כח תניא פל"ה בהגהה.

כט מיוחס לר"א אבולעפיא וראה גם מנחת יהודה על מערכת האלקות פ"ד ואגודת אזו"ב מאמר אהבת ה' עמ' 11 ובארוכה סוד ה' ליראיו ש"ח.

ל פרדס רמונים ש"ח פט"ו. תניא פרקים ביכדנב; אגה"ק יד ויט.

לא זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

יב משיח י, ט. בינה תפארת מלכות עולה "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", המצוה המשולשת בתורה, כדלקמן.

יג כש"ט אות א.

יד ע"ח שי"ט.

טו חנה אריאל ואתחנן (עמ' 22).

טז זהר ח"ג עג, א.

יז ראה בנסמן לעיל הערה ח.

יח שבת פח, א.

יט רש"י שם ד"ה "אוריין".

כ ראה מעין גנים פרשת בהר.

כא נתבאר באורך בשיעורי ד' סיון תשמ"ו ור"ח סיון תשנ"ד (הזמנים במכון גל עיני) וראה גם הנסמן בהערה הקודמת.

הבחירה שלנו משקפת לגמרי את הבחירה של ה'. כמו הכלל שהיש הנברא משקף את היש האמת! איפה הוא הכי משקף אותו? דווקא בתכונה הזו של בחירה

הדעת של ה' – גם בהן ה' בוחה, אם להיות חכם או לא להיות חכם, אם לדעת או לדעת. אם ה' בוחר במשהו – סימן שהבחירה היא למעלה מאותו דבר. מחד "הוא ודעתו אחד" ממש, כפי שכותב הרמב"ם, אבל הרמב"ם לא כותב שזה גופא בחירה של ה'מא. הבחירה הזו היא ישראל – אנחנו הבחירה של ה', כח הבחירה שלו. זהו סוד "במי נמלך? בנשמותיהן של צדיקים [ועמך כלם צדיקים^{מב}]מג – ה' נמלך בנו, כביכול, על כל ענין ובוחר בו בעצנתו^{מד}. עד כאן עיקר עומק ההתבוננות כאן, להבין איך לה' יש את הסגולה של השלשה – ישראל, אורייתא וקוב"ה.

קוב"ה אורייתא וישראל באורייתא ובישראל

נשלים בקיצור את ההתכללות בתורה ובישראל:
ביחס לתורה, הקב"ה שבתורה היינו מה שהתורה היא רצונו וחכמתו יתברך והוא ורצונו וחכמתו חד כנ"ל. זהו סוד "אנכי^{מה}, פתיחת עשרת הדברות (מתן תורה), "אנא נפשי כתבית יהבית^{מז}". התורה שבתורה היינו סוד אותיות התורה שבכתב ("תורה מן השמים"^{מז}, המשכת "בלי גבול בגבול"). ישראל שבתורה היינו סוד התורה שבעל פה, אותה מחדשים ישראל תמיד.

מא וראה הגהה בתניא פרק ב ופרק מח שחכמי הקבלה הסכימו עם הרמב"ם רק לאחר הצמצום של אור ה' והתלבשותו באצילות – פעולה 'בחורית' – אך לא למעלה מזה, בקוב"ה 'עצמו'.
מב ישעיה ט, כא.

מג ע"פ בראשית רבה ח, ג'ז.
מד ראה (לדוגמה) ד"ה 'להבין ענין שמחת תורה' תשל"ה (נלמד בשמח"ת השתא).
מה שמות כ, ב. דברים ה, ו.
מו שבת קה, א.
מז סנהדרין פ"א מ"א.

ישראל בתוך ה' הוא מה שה' מאיר-עושה הכל בבחירה חפשית. זהו ההבדל בין המשל הידוע של השמש והאור, שמאיר בטבעיות-בהכרח, לגבי הקב"ה ואור אין סוף שלו, שמאיר בבחירה^{לב}. אין אצלו הכרח אלא יכולת – יכול כן ויכול לא באותה מדה ממש^{לג}.

אם רוצים להגדיר מהו שלש האמונות העיקריות, צריך להאמין בה' – שיש בורא עולם; צריך להאמין שיש לה' חכמה, שהיא גם רצון^{לד} – התורה; אבל העיקר, צריך להאמין שלנו, המקבלים, יש בחירה חפשית. בעצם, כפי שאנחנו מסבירים בהרבה מקומות^{לה}, הבחירה שלנו משקפת לגמרי את הבחירה של ה'. כמו הכלל שהיש הנברא משקף את היש האמת^{לז}. איפה הוא הכי משקף אותו? דווקא בתכונה הזו של בחירה. סימן שעיקר היש הנברא הוא בעצם היהודי, שהוא "חלק בורא שנעשה נברא"^{לז}. הנברא הזה הוא "בצלם אלהים"^{לח}. מה הצלם שלו? הבחירה שלו^{לט}. אנחנו לא סתם העם הנבחה, שה' בוחר בנו – ה' גם מעניק לנו את עצם כח הבחירה שלו, שזהו הוא עצמו. כתוב ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"^מ, שרש הבחירה של ה' הוא מעל החכמה או

לב דרך מצותין שרש מצות התפלה פל"ד.
לג בשעה שהקדימו תעריב ד"ה "זה היום" תרע"ו (ח"ב עמ' א'קמג).

לד דרך חיים למהר"ל פ"ג מט"ו.

לה ראה שיעור ט"ו תמוז ע"ה ובכ"ד.

לו ביאורי הזהר אדמו"ר האמצעי פרשת בשלח ד"ה "עוד י"ל" (מג, ג); סה"מ תרס"א עמ' קצא ואילך; המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קמדיה.

לז לקו"ת ראה כז, א ע"פ ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"א. ראה גם מלכות ישראל ח"א מאמר "בין ישראל לעמים" (עמ' שיט).

לח בראשית א, כז; ט, ו.

לט ראה דרך חיים לאדמו"ר האמצעי פי"ב.

מ בראשית רבה א, ד; תנא דבי אלהו רבה פי"ד ופל"א.

ביחס לישראל, הקב"ה שבישראל היינו מה שכל יהודי הוא "חלק אלוה ממעל ממש"^{מח} ("כאשר התופס בחלק מן העצם תופס בכלו" – "החלק הוא הכל"^{טט}). התורה שבישראל היינו מה שיש ישראל ר"ת "יש ששים רבוא אותיות לתורה"^י – כל יהודי הוא "אות בספר תורה" (תורה שבכתב, תורה שבתורה כנ"ל). ישראל שבישראל היינו סוד "ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ"^{יא}, הממשיכים את גילוי "הוי' אחד" בארץ התחתונה^{יב} – זו המהות של ישראל, העם הנבחר המשקף את הבחירה העצמית של הקב"ה כנ"ל, 'תאות' ה' "להיות לו יתברך דירה בתחתונים"^{יג}.

ג. סודות "זך"

זך בישראל, באורייתא ובקוב"ה

כל השיעור התחיל מ-זך: אם מייחדים את ישראל, אורייתא וקוב"ה – השלשה העיקריים – יש שלש משמעויות של זך:
לגבי ישראל, זך הוא לשון זכות – "והוי דן את כל האדם לכף זכות"^{יד}, "בצדק תשפט עמיתך"^{יז}. כלומר, תיקון הזך הוא שכל יהודי זכאי. זהו יסוד של כל הצדיקים, אבל במיוחד של הרבי – שאנחנו דור זכאי, מגיע לנו משיח וגאולה שלמה עכשיו, בלי שום תנאים. כל התנאים כבר הושלמו, נגמרו והסתיימו^{יח} ואנחנו זכאים. ר"א

מח תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.

מט הספוט לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

נ מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קפו.

נא שמואל"ב ז, כג.

נב מאמר ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג.

נג תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

נד אבות פ"א מ"ו.

נה ויקרא יט, טו.

נו כמאמר הרבי: "נסתיימה עבודת הביורים" (שיחת יום ב' דר"ה תשמ"ז; שיחת פרשת יוצא תשנ"ב).

נד ספר גט השמות ד"ה "וידוע כי שלשה דברים".

נח מגלה עמוקות פרשת בהעלותך.

נט תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד (וראה שם פ"ו) שהספירות נקראות "אורות".

ס סוד ה' ליראיו ש"א פ"ט הערה כו; הקדמת שכינה ביניהם הערה א; מעין גנים ח"א מאמר "כיונים אל ארבותיהם" פ"ב.

סא ע"פ הקדמת תקו"ז ג, ב.

צוה הוי"ו^ט, שהיינו זכות הראיה' באלקות (לעומת "כל הנביאים התנבאו ב'כה'", כח המדמה), כפי שאנו מסבירים^{טא}. קשור ל"שמן זית זך".

שוב, אצל ה' ה"זך" הוא גילוי אלקות, בתורה זך אתונון – שהוא גם כח הזכר של התורה, כמו שכתוב שכל המצוות הן לצרף את הבריות^{טב} – ובישראל הכף-זכות, שאנחנו זכאים. כמובן, הזכות של זך, לשון זכות, קשורה ל"איש ואשה זכו שכינה ביניהם"^{טג}, שהיא גם התכלית של ישראל. אם אנחנו זוכים השכינה שרויה בינינו, אנחנו זכאים להשראת השכינה בתוכנו בגלוי – זכאים לבית המקדש השלישי והמשולש (גם שלש, יסוד המספר שלש).

שבעה "זך" בתנ"ך

רק נשלים את שבעת ה"זך" בתנ"ך, "כל השביעין חביבין" (ששנים יחד חצי חשמל): חוץ משני ה"זך" בתורה יש שני "זך" במשלי ושלשה "זך" באיוב. יש כמה פעמים שאדם מחשיב עצמו זך, שהוא בסדר – לא דבר הכי טוב. במשלי כתוב "כל דרכי איש זך בעיניו ותלן רוחות הוי"ו^{טד}" ("כל דרכי איש זך בעיניו" שוה 770). עוד פסוק במשלי, "גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו"^{טה} – "זך" הולך יחד עם "ישר". גם באיוב כך בפסוק הראשון, "אם זך וישר אתה"^{טו}. הפסוק השני באיוב הוא

ט א שמות טז, טז וילב; לה, ד; ויקרא ח, ה; ט; ו; יז, ב; במדבר ל, ב; לו, ב.
 טא עא ראה מגיד מראשית אחרית קיצורים לד"ה "הרכבת" אות ט; מבחר שיעורי התבוננות חכ"א עמ' 122 ואילך; עץ פרי מצות כסוי הדם פ"ז. ורמז נפלא על פי האמור בפנים: זכות הראיה כח המדמה = 776 = "בטחו בהוי" עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים" (= ביאת המשיח)!
 טב עב בראשית רבה מד, א.
 טג עג סוטה יז, א.
 טד עד משלי טז, ב.
 טה עה שם כ, יא.
 טו עו איוב ח, ו.

לך שלשום
 תן ודעת
 (כב, ב)

מה לגבי ה' המלה "זך" חוזרת בתנ"ך שבע פעמים – "כל השביעין חביבין"^{טב}. בתורה היא מופיעה פעמיים, באותו בטוי ממש, "שמן זית זך"^{טג}. אין עוד "זך" בתורה. "שמן זית זך" הוא "שמן למאור"^{טד} של "המנורה הטהרה"^{טה}. שמן הוא גם סמל של נשמתא דאורייתא^{טו}, פנימיות התורה, ורשמן גם עולה יה פעמים הוי', "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים"^{טז}. ה"זך" של קוב"ה, לומר שה' זך, היינו בעצם מה שיתקיים לעתיד לבוא, "עין בעין יראו בשוב הוי' ציון"^{טז} – זכות הראיה. יש זכר הגוף והתכלית היא זכות הראיה – "משה רבינו נתנבא ב'זה"^{טט}, "זה הדבר אשר

טב סב ויקרא רבה כט, ט.
 טג סג שמות כז, כ.
 טד סד שם לה, ח.
 טה סה שם לא, ח; לט; לו; כז, ד.
 טו סו ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ובכ"מ.
 טז סז ישעיה כו, ד.
 טח סח שם נב, ח.
 טט סט רש"י על במדבר ל, ב (ע"פ ספרי מטות).

ג. שלישיות נוספות

שלישייה של אהבה

לאחרונה¹⁹ דברנו שבמצוות התורה, המצווה העיקרית שהיא שלשה היא דווקא אהבת ה' – "הוי' אחד"²⁰ עולה ג"פ אהבה והמשך ל"הוי' אחד" כתוב "ואהבת את הוי' אלהיך] בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"²¹. חז"ל אומרים²² ש"ואהבת" הוא גם פועל יוצא, להאהיב את ה' על הכל – כך הרמב"ם מביא גם בפשט בספר המצוות, מצות האהבה²³. אפשר לומר שהשפעת האדם על עצמו, כשהוא מעורר בעצמו את אהבת ה' – זו גם עבודה להאהיב, הוא מאהיב את ה' על עצמו – היינו "בכל לבבך"; "בכל נפשך" היינו להאהיב את ה' על כל נפשות ביתו; "בכל מאדך", הקנינים²⁴ הממונים²⁵, היינו להאהיב את ה' על כל הקנינים, ולהרחיב כמה שיותר את הקנינים. יש ענין, כמו שרואים אצל האבות²⁶, בכמה שיותר קנינים, ולהאהיב את ה' על הכל – שהכל יהיה קנוי לה' ("קונה שמים וארץ"²⁷, "קונה הכל"²⁸), לאהבת ה' יתברך (כאשר הכל יהיה קנוי לה' כדבעי, במודע של כל נברא, אזי יעלו כל העולמות, כל מציאות מעשה בראשית, לדרגת האצילות, רשות היחיד ליחידו של עולם, ששם הכל אחד והכל טוב בתכלית, סוד "בורך קונך"²⁹ כנגד עולם האצילות כנודע³⁰, והוא סוד "בורך עולם בקנין השלם זה הבנין" של "איש חסיד היה"³¹, ודוק).

יש רמז חשוב בחכמת המספר לקשר בין

"ותאמר זך לקחי ובר הייתי בעיניך"³² – "זך" עם "בר". הפסוק השלישי הוא "זך אני בלי פשע חף אנכי ולא עון לי"³³ – "זך" הולך יחד עם "חף" ("זך אני" שוה "חף"). אלה שבעת ה"זך" של התנ"ך.

"זכור את יום השבת"

יש שתי מילים עיקריות שהן כפולות של זך – שבת, שהיא עצמה גם שם של ה'עט, היא זך פעמים הוי' (היהלום של שם הוי') ו-חשמל, המשולש של זך (יד פעמים זך). חשמל הוא גם 'משולש' – חש-מל-מל, השלישייה העיקרית של עבודת ה' הפנימית – הכנעה-הבדלה-המתקה³⁴, שהן גופא כנגד עולמות-נשמות-אלקות וכו'.

בתנ"ך יש שלשה שרשים, בני שלש אותיות, שמתחילים זך – זכר, זכה, זכר. שני השרשים הראשונים הם 'הרחבות' של שער זך (בתוספת ה, החלשה בשרש, או בהכפלת ה-כ), ועיקר החידוש לגבי השער הוא השרש זכר (אף שגם ה-ר, הנוספת בו, באה פעמים רבות "לתפארת הלשון"³⁵). בעשרת הדברות, הציווי על שבת מתחיל ב-זך – "זכור את יום השבת לקדשו"³⁶. אפשר לדאות ב"זכור" קיצור של אור-זך, זך-אור. אור במספר סידורי שוה זך ורק זר במספר סידורי עולה הוי' – זך פעמים הוי' עולה שבת כנ"ל. זהו רמז מאד יפה שסוד הזכרון בכלל, כח הזכרון, הוא הסוד של 3 בחזקת 3, זך. הענין קשור לכל הזכירות שיש בתורה, אבל בעיקר לשבת – שבת קדש. צריך לזכור – מי שזך זוכה. שזוכה להיות זכאים ומזוככים וזוכרי ה' תמיד.

פג שיעור ו' סיון פ"א.
 פד דברים ו, ד.
 פה שם פסוק ה.
 פו יומא פו, א.
 פז סה"מ מ"ע ג.
 פח כפירוש חז"ל ש"בכל מאדך" היינו "בכל ממונך" (ברכות פ"ט מ"ה).
 פט בראשית יג, ב. שם כו, יגיד. שם ל, מג.
 צ בראשית יד, יט.
 צא תפלת שמונה עשרה.
 צב נוסח קידוש לבנה.
 צג פע"ח שער ר"ח הנוכה ופורים פ"ג.
 צד פיוט למוצאי שבת.

עז שם יא, ד.
 עח שם לג, ט.
 עט זהר ח"ב פח, ב.
 פ כש"ט אות כח.
 פא לשון הראשונים והמדקדקים. ראה ר"ן נדרים לו, ב; מנחת שי במדבר יב, יד.
 פב שמות כ, ח.

אמר^{קג} שיש חיבור דווקא לשלשת הדורות האחרונים של חב"ד, דורות של משיח, שהם ר"ת **מיד** – מנחם-מענדל, יוסף-יצחק, דובער. אלה בעצם הרביים שהרבי חי ביחד אתם – שיש חפיפה בין שנות החיים שלהם. כמו שכתוב^{קד} שאצל האבות (סוד התכללות של א-ב כנ"ל) היתה חפיפה של 15 שנה (גם משולש), אצל הרבי עם שני הרביים הקודמים יש חפיפה של **חי שנים** – פעמיים שלש ברבוע. עד כאן לכבוד ג' תמוז (שהוא גם "אתחלתא דגאולה" של הרבי הקודם).

יש כאן מין אחד של גבהות, "עץ ארז", ושני מיני שפלות (סוד "מאד מאד הוא שפל רוח"^{קב}, פעמיים "מאד"), "אזוב ושני תולעת" (ורמוז: **"פרה אדמה תמימה"** עולה גבה-שפל-שפל).

חיבור שלשה דורות

אם כן, אנחנו בתאריך מיוחד וענין מיוחד, וההתבוננות הזו היא התבוננות לתמיד – לא רק להיום, כמובן. נוסף עוד משהו חשוב בקשר המיוחד של הרבי לשלש: בתוך נשיאי חב"ד גופא, הרבי

קג סוף שיחת ש"פ משפטים תשנ"ב הערה 148.
קד סדר עולם פ"א. מובא בבעל הטורים על במדבר ו, כד.

קב אבות פ"ד מ"ד.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ סגולת ישראל קשורה לטעם סגולתא (שלש נקודות כנגד כח"ב) ולניקוד הסגול (שלש נקודות כנגד חב"ד).
- ◆ **יא ניסין** ועוד ג' **תמוז** עולים **יראת הוי'** (בה יש להתחזק, מתוך התקשרות לדמותו של הרבי, עם הקמת הממשלה החדשה...).
- ◆ הקמת ממשלה חדשה היא זמן לעורר על שלש השלמויות.
- ◆ ה' עצמו כולל גם את שרש ישראל (בחירתו) ושרש התורה (חכמתו-ידיעתו).
- ◆ שרש נשמות ישראל הוא כח הבחירה של ה' בינו לבין עצמו, "צלם אלהים" של ישראל הוא מתנת-הבחירה האלקית לה זכו, ובחירת ישראל משקפת את בחירת ה'.
- ◆ השתקפות היש האמתי ביש הנברא היא בעיקר בכח הבחירה של עם ישראל.
- ◆ קוב"ה-אורייתא-ישראל שבתורה היינו "אנכי", תורה שבכתב ותורה שבעל פה.
- ◆ קוב"ה-אורייתא-ישראל שבישראל היינו "חלק אלוה ממעל ממש", "יש ששים רבוא אותיות לתורה" ו"גוי אחד בארץ".
- ◆ ה"זך" בישראל הוא "הוי דן כל אדם לכף זכות" (וממילא כל עם ישראל זכאי), בתורה הוא זך אתוון דאורייתא (עם כח הזכוכך שבהן) וביחס לקב"ה היינו זכות הראיה בגילוי "כי עין בעין יראו בשוב הוי' ציון".
- ◆ **"זכור"** הוא **אור-זך** – מי שזכאי ומזוכך זוכר.
- ◆ על האדם להאהיב את ה' על עצמו ("בכל לבבך"), על כל נפשות ביתו ("ובכל נפשך") ועל כל קניניו ("ובכל מאדך") – עד שיזכה להקנות לה' את העולם כולו ולהעלותו לדרגת "עולם הקנין".
- ◆ סוד **"פרה אדמה תמימה"** כולל גבהות אחת ושני מיני שפלות – "מאד מאד הוא שפל רוח".

נועם אלימלך

פרשת חקת

שירת הבאר

הם יכולים לפעול גם להשפיע לישראל ואף בגשמיותם היו יכולים לפעול # כרוה נדיבי העם דהיינו שעל ידי משה ואהרן נמשך שגם נדיבי העמים הם הצדיקים המנדבים את לבם ונפשם בשביל כל ישראל שיכולים גם הם להמשיך ולהשפיע אותם לישראל על ידי כריה דקה # במחוקק במשענותם היינו גם המחוקקים שהם הצדיקים שאינם עושים כי אם חקיקה בעלמא שהיה יותר דקה מכריה גם הם יכולים להמשיך ולתקן במשענותם משען לחם ומים ונכלל גם כן בזה חיי כי למאן יהיב מזוני לחיי.

בור ובאר

הנועם אלימלך דורש את הפסוק המדבר על בור לעומת הפסוקים כאן העוסקים בבאר. בור הוא אחד מאבות נזיקין ורומז לקליפות, "וזהבור רק אין בו מים" אבל נחשים ועקרבים יש בו"; לעומת הבאר שהיא כל ההשפעות הטובות מצד הקדושה, בני חיי ומזוני, ורמז מובהק: **באר = בני חיי מזוני!** הבור ריק מצד עצמו, ואילו הבאר היא "מעין גנים] באר מים חיים", סוד השפעת 'חיי' (כמו שיתבאר).

"כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור" – רמז לצדיק (איש) המבטל קצת את הקליפות, "כריה דקה", אך לא מבטל אותן לגמרי ולכן הן נאחזות באנשים הפשוטים הדומים לבהמה, שור וחמור. אך "בעל הבור

אז ישיר ישוראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה. באר חפרוה שורים פרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם ובמנדבר מתנה.^א

כתב הנועם אלימלך: באר חפרוה שרים כרוה כו' במשענותם # נראה לפרש דהנה מלת חפרוה הוא גדולה וכריה הוא מלשון חפירה קטנה ודקה ורמז לזה גם כן דכתיב כי יכרה איש בור ונפל שמה שור או חמור בעל הבור ישלם # נראה דהתורה מרמזה להצדיק אשר בידו הכח וגבורה להמתיק הדינים והקליפות והיינו כי יכרה איש הוא הצדיק הנקרא איש יעשה כריה דקה בבור הם הקליפות הנרמזים בתיבת בור רק לא יבטל אותם לגמרי היות כלה גרש יגרש אותם לנוקבא דתהומא רבא רק ימתקם קצת. וזהו ולא יכסנו בתהומא רבא ועדיין כח בהם להיותם נאחזים בעם הדומים לשור ולחמור וזהו ונפל שמה שור כו' ואמר הכתוב בעל הבור ישלם הוא הקדוש ברוך הוא הוא בעל הגבורות לעשות בהם כרצונו # ישלם רוצה לומר יתקן אותם בני אדם הדומים לשור וחמור להיותם שלמים לבל ירח מהם נדח # וזהו גם כן פירוש הפסוק באר חפרוה שרים הם משה ואהרן שהם שקולים נגד כל ישראל עשאו חפירה גדולה בבאר הזאת שהוא חיי ומזוני ובני שבאר הוא רמז להשלש האלה והיו

ערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב כ"ז ניסן תשפ"א.

א במדבר כא, יז"ח.

נוקבא" (רחם האשה, יסוד שוקע), דהיינו התעוררות התחתונים בהעלאת מיס־נוקבין, "עלי באר ענו לה", והיא בזכות מרים הנביאה. **עלי באר ענו לה = דעת**, דהיינו החבור עם הבעל (ר"ת באר ענו לה) לאחר העלאת מ"ן, "והאדם ידע את חוה אשתו".

אך בזה גופא יש שלש דרגות, כנגד פרצופי הנוקבא במערכת הספירות: יסוד אמא עילאה, יסוד דתבונה (אמא עילאה היא פרצוף הנוקבא של אבא עילאה, ותבונה היא פרצוף הנוקבא של ישראל סבא), ויסוד נוקבא דז"א (מלכות). כנגד חוה שהיתה "אם כל חי", אָם היינו רחם, והרמוז: **באר מים חיים = חוה** (ברבוע).

שלש הבארות הנ"ל רמוזות בשלשת חלקי הפסוק, כנגד שלש ההשפעות בני חיי ומוזוני: "באר חפרוה שרים", חפירה גדולה של משה ואהרן, היינו יסוד אמא עילאה, שממש נולדות 'נשמות חדשות' (בזיווג אבא ואמא עילאין). לידת נשמות חדשות היינו השפעת בני ("בני אתה אני היום ילדתיך"). "כרוה נדיבי העם", היינו שהגיעו ליסוד דתבונה, משם נולדות 'נשמות ישנות' של **בן ובת** (אותיות **תבונה**). לידת נשמות ישנות היינו השפעת חיי, עצם הנשמה כבר היתה בעולם ומה שנשפע עכשיו הוא חיים חדשים. "במחוקק במשענותם" היינו שמגיעים ליסוד נוקבא דז"א, המלכות, וממשיכים השפעת מוזוני (חק מוזון מאת המלך, כמו "ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה").

בני חיי ומוזוני הם בזכות האשה, סוד הבאר: הבנים בזכות האשה; החיים, "ראה חיים עם אשה"; ומוזוני, פרנסה, בזכות האשה, "אין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו"^ה, "להניח ברכה אל ביתך [ביתו זו אשתו]".

ולסיכום:

ב	בני	חפרוה שרים	יסוד אמא
א	חיי	כרוה נדיבי העם	יסוד דתבונה
ד	מוזוני	במחוקק במשענותם	יסוד נוקבא דז"א

ישלם", היינו הקב"ה יתקן־ישלים את אותם אנשים, "לבלתי ידח ממנו נדח".

בני חיי ומוזוני

בפסוק יש שלשה חלקים "באר חפרוה שרים. כרוה נדיבי העם. במחוקק במשענותם". חפירה גדולה מכריה^ה, ושתיהן גדולות מ"מחוקק" חקיקה בעלמא. שרים הם משה ואהרן (כפירוש רש"י) והם עושים חפירה גדולה, להשפיע לישראל בני חיי ומוזוני בשפע. נדיבי העם הם שאר הצדיקים (הקטנים ממשה ואהרן) המתנדבים בעבוד ישראל, וגם הם ממשיכים שפע, בכריה הקטנה מחפירה. ולמטה מזה הצדיקים הנקראים "מחוקק", וגם הם ממשיכים "במשענותם" היינו השפעת מוזוני "משען לחם ומשען מים"^ג, וכן מחוקק רומז לחק קצוב של מוזון (כמו "לחם חקי"), אך ממילא נכלל בזה גם השפעת חיי, "דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב"^ד.

והנה בני חיי ומוזוני רמוזים **בבאר** לשון **בר**, שפירושו מוזון (בלשון תורה) ובן (בארמית), וכן לשון **בריאות**, חיי. בפרט, אות **ב** של **באר** רומזת **לבני**; אות **א** של **באר** רומזת לחיי, שהרי **הא** היא ההבדל בין **באר לבזר** כנ"ל, היא עיקר "באר מים חיים" (וכן האות **א** היא ציור יו"ד, סוד הרקיע המחבר בין מים עליונים למים תחתונים). וד של **באר** רומזת למוזוני, ההופכים מ"רש" ל"ראש".

הצדיק החופר לעומק, "חפרוה שרים" כמשה ואהרן, ממשיך בני חיי ומוזוני בשופי, כאשר העיקר הוא השפעת בני, להרבות "בני ישראל". הצדיק העושה חפירה קטנה, "כרוה נדיבי העם", משפיע בעיקר חיים טובים וארוכים, יחד עם מוזוני (הטפל לחיי). והצדיק המחוקק חקיקה דקה, משפיע בעיקר מוזוני (משען לחם), והחיי טפל למוזוני.

סוד הבאר

הבאר היא האשה, ובלשון הקבלה "יסוד

ב וכן כתב המלבי"ם כאן.

ג ישעיה ג, א.

ד תענית ח, ב.

זהב שלמה

ביאורים בפירוש רש"י | פרשת חקת

פרה אדומה בסגן

גדר הסגן

לסגן יש גדר מיוחד בפני עצמו. הוא לא רק כעין 'משנה למלך', משנה לכהן הגדול ואחראי על הכהנים, אלא גם מוכן ועומד להחליף את הכהן הגדול בעת הצורך, "למה סגן ממונה, שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו"^ה.

יתרה מזו, בירושלמי נאמר "לא היה כהן גדול מתמנה להיות כהן גדול עד שהוא נעשה סגן"^ה, כלומר זו דרגת מעבר הכרחית כדי להיות כהן גדול. אם כן, גדר הסגן הוא 'כהן גדול בכח', ומצד זה הוא קרוב לכהן גדול יותר מלכהן הדייט, ובהה יומתקו דברי רש"י לקמן על "כהנים גדולים" שבאמת הסגן נקרא כהן גדול, ורמז: **הסגן = כהן גדול!** כל זה מתאים במיוחד לאלעזר הכהן, שהרי בפרשה זו גופא אלעזר הופך להיות כהן גדול בפועל לאחר מות אהרן.

ולפי הפשט יש לתת טעם מדוע מצותה דוקא בסגן ולא בכהן גדול, כיון שלכהן גדול נותנים עבודות שיש בהן מעלה מצד עצמן כעבודות יום הכיפורים שאינן כשרות אלא בו, ואילו כאן "זר שוחט ואלעזר רואה" דהיינו שאין בעצם העבודה מעלה אלא ב'השגחה' עליה, וזה לא כבודו של כהן גדול אלא שייך לסגן שהוא 'הממונה' האחראי על כל העבודות.

[יט, ג] וַנִּתְּתָם אֶתְּהָ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו. **אלעזר מצותה בסגן. אל מחוץ למחנה חוץ לשלש מחנות. ושחט אותה לפניו זר שוחט ואלעזר רואה.**

"מצותה בסגן" היינו שתהא נעשית על פיו (ולא שצריך לעשות בעצמו). והנה בספרי ובגמרא^א מבואר שדוקא בפרה זו היתה הוראת שעה שתעשה בידי אלעזר: לדעה אחת לדורות כשרה רק בכהן גדול, ולדעה שניה כשרה גם בכהן הדייט. והבינו המפרשים שזו גם כוונת רש"י, ומה שכתב "מצותה בסגן" היינו מצותה של פרה זו דוקא, ולא לדורות^ב.

אך יותר פשוט בכוונת רש"י ש"מצותה בסגן" היינו דין בסגן לשעה ולדורות. ואפשר לומר שרש"י מפרש לפי פשוטו של מקרא אע"פ שאין זה כדרך ההלכה. אך באמת אין צורך לכך, אלא רש"י נקט כסתם משנה בפרה לפי גרסת הסמ"ג^ג שמצותה דווקא בסגן (כדברי החיד"א^ד). אמנם לקמן (פס' ט) כתב רש"י "שבהר המשחה כהנים גדולים לפרות אחרות מקדשין הימנו", אך יש לומר שהכוונה לסגני כהנים גדולים הנקראים לעניין זה כהנים גדולים.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימות הרב.

א יומא מב, ב.

ב ראה רמב"ן ושאר מפרשי רש"י.

ג עשין רלב"דלג.

ד שער יוסף על הריות יא, ב.

ה סוטה מב, א.

ו ירושלמי יומא פ"ג ה"ח. וראה אנצ"ת ערך כהן גדול

עמ' רסא.

כפרה על העגל

אסור לו לצאת ממנה לכל דבר בעולם, ומיד שיוצא "אין לו דם", בחינת 'עיבור שני' בתוך הרחם של עיר המקלט, ולאחר מות הכהן יוצא הרוצח מעיר מקלט לחיים חדשים, מהכח אל הפועל.

כל זה מתקשר לאלעזר הכהן, שהוא כהן גדול בכח (סגן) ולאחר מות אהרן יוצא מהכח אל הפועל. כמו שהרוצח צריך להמתין בסבלנות בעיר המקלט (ולא להתפלל למות הכהן הגדול), כך אלעזר הכהן ממתין לקבל את הכהונה הגדולה ולא דוחק את השעה (אלא מתעצם בתפקידו כסגן), לעומת נדב ואביהוא שהתאוו להנהיג^א.

מות דור המדבר

לאחר פרשת פרה אדומה מסופר על מות מרים, ומיד אחר כך חטא מי מריבה שבו נגזר על משה ואהרן שימותו במדבר, וכן בפרשה מסתיימת מיתת כל דור המדבר (כפירוש רש"י להלן כ, א). אם כן, פרה אדומה רומזת לטהרה מהמיתה של דור המדבר, ולכן אלעזר עושה אותה, שהרי הוא הכהן הגדול של באי הארץ ומנהיג את ישראל יחד עם יהושע.

רש"י לקמן (כ, א) מפרש "למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? לומר לך מה קרבנות מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרת". ונכלל בסמיכות הפרשיות שפרה אדומה מטהרת ממיתת מרים גופא, וכן ממיתת משה ואהרן הכתובה בהמשך.

גם בפרשה הקודמת, קרח, היה לאלעזר הכהן תפקיד מיוחד ב'טיפול' במתים: לקחת את "מחתות הנחשת אשר הקריבו השֹׁרְפִים" ולעשותם ציפוי למזבח. וכן כאן עוסק אלעזר בשרפה, "ושרף את הפרה לעיניו" (בפרה־שרף

בטעם שהפרה נעשתה דוקא בידי אלעזר ולא בידי אהרן, כתב רש"י בהמשך (פס' כב) מדברי רבי משה הדרשן "ולפי שאהרן עשה את העגל לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור", ומפרש שם את כל מעשה הפרה אדומה כמכפר על חטא העגל. הדרוש הזה מתאים לדעה הפשוטה להלכה שרק בפרה האדומה הראשונה היתה מצוה באלעזר הסגן, שפרה אדומה זו היתה (גם) לכפר על חטא העגל ואין קטגור נעשה סניגור. ומכל מקום, אין זה סותר למה שהתבאר בדעת רש"י בפשוטו של מקרא כמובן. מה שהפרה מכפרת רמוז בשמה, פרה־כפרה (וכמו שדרשו פורים־כפורים). והקשר בין טהרה מטומאת מות (פשט הפרה) לכפרה על חטא העגל (המדרש) מובן לפי דברי חז"ל שבמעמד הר סיני פסקה זוהמתם של ישראל ולא היו מתים^ב, וממילא לא היה צורך בטהרה מטומאת מות, אך בחטא העגל חזרה זוהמתם ונאמר בהם "אכן כאדם תמותון"^ג וממילא צריכים פרה אדומה לטהר את "אדם כי ימות באהל".

מות הכהן הגדול

בהמשך מסופר על מות אהרן הכהן ומה שאלעזר נכנס לכהן תחתיו, וזה הפירוש הפנימי כאן: אהרן עתיד למות, הוא הוא "אדם כי ימות באהל", ולכן אלעזר בנו הוא המטהר מטומאת המת!

הפרשה שלנו, בה מת הכהן הגדול, מזכירה את "מות הכהן הגדול"^ד שמכפר על הרוצח בשגגה שחוזר מעיר המקלט. הרוצח בשגגה טמא בטומאת מות, ובמות הכהן הגדול הוא נטהר מטומאתו־חטאו ויכול להתחיל חיים חדשים, דוגמת הטהרה מטומאת מות. ועוד, השהות בעיר מקלט היא מצב של 'חיים בכח' (חיי הרוצח הגולה לעיר מקלט הם 'חיים בכח' בלבד, לכן

^א משנה מכות פ"ב מ"ו "לפיכך אמותיהן של הנשים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בנייהם שימותו".

^ב יא סנהדרין נב, א "אמר לו נדב לאביהוא, אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור? אמר להן הקב"ה נראה מי קובר את מי".

^ג עבודה זרה ה, א.

^ד תהלים פב, ז. עבודה זרה שם.

^ה במדבר לה, כה.

החכמה שייכת לעולם האצילות ("אבא מקנן באצילות") והבינה לעולם הבריאה ("אמא מקננא בכורסיא") שהוא 'סגן' לעולם האצילות. על עולם הבריאה נאמר "ובורא חשך" ומוגדר כ"אפשריות המציאות"¹, מתאים למה שהתבאר על קדושת הסגן בהיותו כהן גדול 'בכח' העתיד לצאת לפועל, מחשך לאור (ואילו קדושת הכהן הגדול היא מציאות קיימת בפועל, עולם האצילות האלוקי, בחינת 'מחויב המציאות'). בתוך הבינה נעשה העיבור, ברחם האם, כמו השהות בעיד המקלט והמתנת אלעזר לתפקידו כנ"ל. בעולם הבריאה נמצאים המלאכים הנקראים שרפים, וכן יסוד האש שייך לבינה – כמו שהתבאר שאלעזר שייך לשריפה.

ורמו יפה: "פרה" כתוב לראשונה בפרשה במלה ה-21 מתחלת הפרשה, 21 = אהיה, השם של הבינה. והנה "אלעזר" כתוב פעמיים בפרשה, הפעם הראשונה במלה ה-15 אחרי "פרה" הנ"ל, ומשם ואילך המלה ה-11 היא שוב "אלעזר" – חלוקה מדויקת של יהוה. פעמיים אלעזר = התורה, "זאת חקת התורה", מה שצריך לעשות דוקא באלעזר הסגן זו חקה מעל טעם ודעת (אחרי כל ההסברים הנ"ל).

כל זה בדעת רש"י, שמצותה בסגן דוקא, אך לפי הדעה המקובלת, שזו היתה הוראת שעה ולדורות כשרה בכהן גדול או כהן הדיוט, היינו שדוקא אהרן הכהן עצמו שייך לחכמה ואילו כל הכהנים הגדולים הבאים אחריו אינם בדרגתו אלא בדרגת אלעזר בהיותו הסגן.

י' בדרך כלל הכוונה ביחס בין עולם הבריאה לעולמות שלמטה ממנו: בעולם הבריאה רק "אפשרות המציאות", בעולם היצירה "מציאות כללית" ובעולם העשיה "מציאות פרטית". אבל כאן מבואר גם לכיוון ההפוך: כאשר יש התעלות מלמטה למעלה, אז הבריאה נחשבת בכח יחסית לאצילות שלמעלה ממנה שבה יש אור אלוקי בפועל, "אלקות בפשיטות".

אותיות פר משותפות). בהמשך הפרשה יש את "הנחשים השרפים" ואז ה' אומר למשה "עשה לך שרף" (נחש הנחשת, מזכיר את מחתות הנחשת בפרשת קרח) – בחינת אלעזר העוסק בשרפה. אלעזר נעשה סגן וכהן גדול לאחר שנדב ואביהוא נשרפו (לאחר שלא רצו להמתין ל"מות הכהן הגדול" כנ"ל), הוא עצמו נכנס תחת השרופים.

סוד הבינה

ידוע שטהרת הפרה האדומה היא סוד הבינה, אמא, כרמוז בדברי רש"י "תבוא אמו ותקנח הצואה", וברמז: פרה אדמה = 5 פעמים בינה (דהיינו בינה פנים ואחור, ב בי בני בינה בינה ינה נה ה). ובוזה מובן מדוע מצותה בסגן: הכהן הגדול עצמו הוא בחינת חכמה (משוח בשמן המשחה, בחינת חכמה), ואלעזר הסגן הוא בינה, וכן מפורש בזהר "מצותה בסגן... דאהרן לא אתי מסטרא דטהור אלא מסטרא דקדוש ובגין דדא אתייה לטהרה לא אתייהיב ליה"² – החכמה היא קדש והבינה היא טהרה (מצד החכמה אין מיתה ואין טומאה, "ימותו ולא בחכמה", ורק מצד הבינה יש טהרה מטומאה, "מי יתן טהור מטמא"³). חכמה ובינה הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", וכך אין כהן גדול בלי סגן וודאי שאין סגן בלי כהן גדול. והנה הבינה נכללת בחכמה: חכמה בפני עצמה היא אות י בשם הוי', ובינה בפני עצמה היא ה עילאה, אך שתיהן יחד הן שם יה שהוא שם החכמה. וכן הסגן נכלל בדרגת כהן גדול ונקרא על שמו, כמו שהתבאר שהסגן עתיד להיות כהן גדול וכבר עכשיו נקרא כהן גדול.

יב זהר ח"ג קפ, ב.

יג מי היינו בינה, "מי דקיימא לשאלה", בסוד "מי ברא אלה" (אותיות ברא אלהים) דהיינו הולדת המדות מהבינה.

עשרה מאמרות

בְּעֶשְׂרֵהּ מֵאֲמֹרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וְיָמָה תִּלְמוּד לְזִמְרָה, וְהָלֹא בְּמֵאֲמֹר אֶחָד יִכּוֹל לְהַפְרֹאוֹת, אֲלֵא לְהַפְרֹעַ מִן הָרָשָׁעִים שְׂמֵאֲפֵדִין אֶת הָעוֹלָם שְׁוֹבְרָא בְּעֶשְׂרֵה מֵאֲמֹרוֹת, וְלִתְּנֵן שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׂמֵמְקִימִין אֶת הָעוֹלָם שְׁוֹבְרָא בְּעֶשְׂרֵה מֵאֲמֹרוֹת.

בפשטות, חוקי התורה, עשרת הדברות, הם בדרגה גבוהה יותר מחוקי הטבע, עשרה מאמרות. תחלה התנהג העולם בדרך הטבע, ללא ציווי ישיר מאת ה', עד מתן תורה, השלמת בחירת ה' בישראל שהם כבעלי בחירה יקיימו את מצוותיו. הנהגת הטבע, עשרה מאמרות, היא כ"מי שאינו מצווה ועושה" (עושה בדרך ממילא), והנהגת התורה, עשרת הדברות, היא בדרך "מצווה ועושה" – והרי "גדול המצווה ועושה"¹!

אכן, המאמר הראשון, "בראשית ברא", רומז לתכלית התיקון, מעל לעשרת הדברות! כלומר, יש מדרגה של קיום רצון ה' מתוך מודעות טבעית, לא מתוך ציווי הנתפס כמשהו חיצוני ומכריח את האדם להתנהג בניגוד לטבעו־רצונו, אלא הזדהות מלאה עם רצון ה'. זהו הסוד של "מאמר סתום", מאמר נסתר, עצם הבריאה יש מאין, שאז מורגש הבטול כלפי הקב"ה וקיום רצונו בדרך ממילא. דרגה זו תתגלה בימות המשיח, כאשר קיום רצון ה' יהיה בטבעיות, ואז נכון לומר 'גדול מי שאינו מצווה ועושה', דהיינו שעושה לא מתוך ציווי מכריח אלא מתוך ענג ושמחה. והנה לפני מתן תורה כתוב "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" – "לבית יעקב, אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה. ותגיד לבני ישראל... דברים הקשין כגידין"². נמצא שהאשה

במעשה בראשית כתוב תשע פעמים "ויאמר אלהים", ומוסבר שהמאמר הראשון הוא "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", "בראשית נמי מאמר הוא"³, והוא רמוז ב"מאמר אחד יכול להבראות", מאמר אחד הכולל את כולם. המאמר הראשון הוא הבריאה יש מאין (בגדר 'היולי'), ונקרא "מאמר סתום", עצם הוויית העולם וקיומו, ותשעה המאמרות הבאים נקראים "מאמר פתוח" והם טבע הנהגת העולם.

לעומת עשרה מאמרות יש את עשרת הדברות, בהם כלולים תרי"ג מצוות. הדברות הם ציווי לבעלי בחירה, חוקי התורה שעלינו לקיים. ואילו המאמרות מבטאים את חוקי הטבע של העולם המתנהג ללא בחירה ומודעות אלא בדרך טבעית־ממילאית. אמירה היא לשון רכה ודבור לשון קשה, לכן אמירה מתאימה להנהגה טבעית ודבור מתאים לציווי תקיף.

המשך בעמ' 31 <<<

ב קידושין לא, א.
ג שמות יט, ג ורש"י.

א ראש השנה לב, א.

הסיפור החסידי

הרבי הריי"צ | חוש בעולם הזה

כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון, הרבי הקודם מליובאוויטש, נולד לאביו כ"ק אדמו"ר רבי שלום דב בער בי"ב תמוז תר"מ. בגיל שמונה החל לשמוע מאביו מאמרי חסידות ועניינים השייכים לרבי, בגיל אחת עשרה החל להניח תפילין, ובגיל חמש עשרה מינהו אביו למזכירו בעסקנות ציבורית. בגיל שבע עשרה נישא לרעייתו הרבנית נחמה דינה והתמנה למנהל ישיבת תומכי תמימים שישד אז אביו. בשנת תרע"ג השתתף בוועד הרבנים שסייע להגנה בעלילת הדם נגד מענדל בייליס. בשנת פר"ת נפטר הרבי הרש"ב, זמן קצר לאחר פרוץ המהפכה הקומוניסטית. הרבי הריי"צ מונה לממלא מקומו, והחל בפעולות נמרצות למען היהדות ברוסיה. בעקבות פעילותו נאסר הרבי בט"ו בסיוון תרפ"ז על ידי הג.פ.או. ודינו נגזר למוות ללא משפט. לאחר לחצים בינלאומיים הומר עונש המוות לעונש גלות, והוא נשלח לעיר קוסטרומה בג' בתמוז. הלחץ הבינלאומי נמשך, ובתאריך י"ב בתמוז שוחרר הרבי לביתו. בפועל התבצע השחרור למחרת, בי"ג בתמוז, ומאז מציינים חסידי חב"ד את ימי י"ב-י"ג בתמוז כ'חג הגאולה' של הרבי הריי"צ. הרבי חזר לביתו בלנינגרד, אך מחשש שייעצר שוב עבר למלחובקה, לאחר מכן לריגה שבלטביה ומשם לוורשה. באב תרפ"ט ביקר בארץ למשך כשבועיים, ולאחר מכן יצא למסע בן כשנה בארצות הברית. בב' טבת ת"ש חולץ מוורשה הכבושה (דרך ברלין, ריגה ושטוקהולם), והפליג לארה"ב בה עגנה ספינתו בח' אדר ב'. תקופה קצרה לאחר הגעתו לארצות הברית רכש את בנין 770 בשדרות איסטון פרקוויי ברובע ברוקלין בניו יורק – שם התגורר בשנותיו האחרונות – והפכו למרכז חב"ד העולמי. הסתלק בשבת פרשת בא, י' בשבט תש"י, ואת מקומו בנשיאות חב"ד ירש חתנו, כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל שניאורסון.

גם בשבת הוא היה מטייל, ופעם אחת לקח איתו בשבת בחור מצוין באמת – למדן וחסידי – וראה שלבחור הזה יש מטפחת שהוא תלה וקשר על צווארו. מותר לצאת כך בשבת לרשות הרבים? כן, כי זה קשור על הצוואר כמלבוש, ועפ"י שו"ע מותר, אבל קצת בדיעבד. הוא שאל את הבחור, תוך כדי שמטיילים, למה יש לו מטפחת על צווארו? והבחור אמר שקם עם הרבה נזלת וצריך את המטפחת בשביל לנגב את האף. אני צריך לצאת, והבן של הרבי רוצה לטייל, אז אני חייב את המטפחת כדי לנגב את האף מדי פעם. הרבי הקודם לקח את המעיל שלו של שבת, בגד יקר, ואמר לו

הרבי הקודם, לפני שהיה רבי, כשעדיין היה אברך צעיר, היה מנהל ישיבת תומכי תמימים שייסד אביו. בתור מנהל השגיח על כל הבחורים, ודאג לחינוכם בדרכי החסידות. כמחנך, משפיע ומשגיח, מאד הקפיד הריי"צ על הידורים ומנהגים מיוחדים שיעשו הבחורים, ובמיוחד בפהרסיא. בכל פעם שיצא לטייל, היה הרבי בוחר בחור מהטובים בישיבה ללוות אותו. יש הרבה צדיקים שאוהבים לטייל – לצאת לשעה לרחוב – וגם הרבי הקודם מאד אהב.

בקשות בגשמיות. כולם בקשו ממנו רק בקשות ברוחניות, והוא תבע שיבקשו גם גשמיות. לאור הקשר ההדוק בין הרבי הרי"צ לאביו, מפתיע לראות כי בנושא זה נהג הרש"ב בצורה הפוכה לחלוטין: בשנה הראשונה להסתלקות אביו המהר"ש, כאשר נעשה רבי, סירב לענות על בקשות לעצה גשמית, והפנה את כולן לאחיו ר' זלמן אהרן שהיה ממולח ובקיא בענייני העולם. שאלה גדולה יותר מתעוררת לאור דברי האדמו"ר הזקן בספר התניא, השולל בחריפות נתינת עצות וברכות בגשמיות. לכך התייחס הרי"צ עצמו, באמרו: צריך לדעת איך ללמוד תניא... מה גרם לרבי הרי"צ לשנות כך ממנהג אבותיו ולייחס חשיבות לענייני העולם הזה?

התשובה לשאלה הזו קשורה במאמץ, ההולך וגובר בדורות האחרונים, לבצע מהפך בעולם היהודי ובעולם בכלל ולהביא לימות המשיח. אם בזמן הגלות היה על המנהיג להיות צדיק, על המשיח להיות דווקא מלך, הדואג קודם כל לקיום הבסיסי, הגשמי והפשוט של העם. הצדיק הוא אמנם צינור הממשיך שפע וברכה מהעולמות העליונים, אך לא מדובר דווקא בשפע גשמי. הצדיק נעשה למה שהוא בזכות הרוחניות שלו, וראשית כל הוא מעוניין להעביר זאת הלאה, ל"עמך כולם צדיקים". גם אם הוא מסוגל להנהיג קהילה ולהשפיע טובה גשמית, בכל זאת זהו לא עניינו העיקרי. המלך, לעומתו, נועד "לתקן עולם במלכות שדי", ועליו לדאוג לצרכי המדינה ולכלכלתה. הרבי הרי"צ, על אף היותו צדיק חב"די האמון על התבוננות אלוקית מופשטת, חש כי הגיעה העת לרדת לקרקע המציאות ולפעול כמלך של ממש.

שאפשר לקנח בו את האף... פעם אחרת ראה בחול המועד פסח, שאחד הבחורים הטובים בישיבה הלך עם נעליים מצוחצחות. שאל אותו הרי"צ: מה זה – וכי מותר לצחצח נעלים בחג? יכול להיות התירוץ שמשחת נעלים מותרת, אפילו אם יש בה מעט חמץ, שלא ראוי למאכל כלב, ובכל זאת רצה להדר בכך. בסיפור נוסף ראה אברך צעיר, מגדולי החסידות, נושא טלית ביו"ט – שביו"ט מותר לטלטל ברשות הרבים – ואמר לו שזה לא מתאים לחסיד ירא שמיים ומהדר, ס'פאס־נישט, אפילו שמותר לחלוטין.

ההקפדה על התנהגות בפועל, ובפרט הדגש על רשות הרבים, שייכים למידות הנצח וההוד המכוונות כנגד הרגליים וההרגלים. ההרגל הוא הביטוי החיצוני לאישיות, המנכיח אותה במציאות ומבטא לעיתים רבדים עמוקים מאוד שלה. לכן במנהגים בכלל, ובפרט בפרהסייה, על חסיד להיות דוגמה להידור מצווה. זאת גם אם לפעמים, בעין חיצונית, התוצאה לא כל כך נאה ומהודרת...

לרבי הקודם היה חוש בעולם הזה, ופעם אף התבטא כי כל שלמות שיש בעולם – גם בענייני עוה"ז – נמצאת אצלו, ומכך שאין לו רשיון נהיגה סימן שבשביל להיות שלם בכל ענייני עוה"ז לא צריך לדעת לנהוג.

כשנעשה הרי"צ לרבי, אז כמו כל רבי – ובמיוחד רבי חדש – הגישו לו פ"נים. זה סימן של התקשרות לרבי, שמגשים לו פ"נ לעורר רחמים רבים, להתפלל וכו'. כשהרבי הקודם קבל את הפ"נים הראשונים הוא התלונן בפני החסידים שכתבו אותם למה אינם מזכירים

המדור מוקדש לזכות:
הח"ל בצבאות ה' משולם זוסיל ש"י ויט
לרגל האפשרעניש - ח' תמוז

אַנְכִי וְהַיִלְדִים

הַמְדֹר לַיִלְדֵי יִשְׂרָאֵל

זאָל פּאַנאַ דאָסיראָניאָן פּאַל

פּאַל אַנְכִי

ביאָנו מַסְפֵּר הַרְבֵּי, כּי בְּשָׁעָה שֶׁהַכַּנֵס אַל שֶׁעֲרֵי מְבַצֵּר בֵּית הַכֵּלָא עֲמֵדָה בְּפִנּוּי הַתְּלַבְטוּת: אַפְשָׁרוּת אַחַת הִיא לְנִסוֹת לַשְׂתַּף פּוּעֵלָה וְ'לְזַרְם' עִם הַחוֹקֵרִים וְאֲנָשִׁי הַמְשַׁטְרָה וְלֹא לַהַתְעַמַּת אַתֶּם, מִתּוֹךְ מַטְרָה לַהַפְחִית אֶת הַיִסּוּרִים בְּמַדַּת הָאָפְשֵׁר. הָאָפְשָׁרוּת הַשְּׂנִיָּה הִיְתָה לְלַכֵּת בְּרָאשׁ מוּרֵם וּבְגָאוֹן, מִתּוֹךְ יְדִיעָה שֶׁסְּבֵת הַשְּׂלֻכְתָּנוּ לְמַאָסֵר – הַפְצַת יִהְדוּת – הִיא עֲצֻמָּה קֵיּוּם הַחֻק הָאָמְתִי, חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְלֹא לַהַתְחַשָּׁב בְּמַצִּיאוֹתֶם כָּלָל. הַרְבֵּי מִתְאַר אֶת גְּדוֹל הַהַתְּלַבְטוּת וּקְשֵׁי הַהַחְלָטָה, אַךְ כֹּאֲשֶׁר הַחֲלִיט לְאַמְץ אֶת הָאָפְשָׁרוּת הַשְּׂנִיָּה וּלְלַכֵּת בְּגָאוֹן אֶל הַמַּאָסֵר – הַפְּכּוּ כָּל יִסּוּרֵי הַכֵּלָא לְאָפְשָׁרִיִּים. הַרְבֵּי עֲמַד בְּתִקְוָה מוּלָם, בְּטוּחַ בְּצַדֻּקַת דְרָכּוֹ, וְאִף לֹא הֵסֵס לְדַרְשׁ אֶת הַמְּגִיעַ לוֹ בְּכָל הַתִּקְוָה.

הַנְּהָה סַפּוּר לְדַגְמָה: בְּשֻׁלְבַם מְסִיָּם שֶׁל הַחֻקִּיָּה, כֹּאֲשֶׁר הַחוֹקֵר נִסָּה לְשׂוֹבֵר

"אַיִן צִרְיָה אֲתֵּיבָה. מִלְּפָנֵי אֱלֹהִים"

...

"אֲפֹרָה מִן? מִן? אַפְשָׁר? אִי, אֲפֵלֵא שֶׁלֹּא אֶת זֶה פּוּעֵלָה..."

הַשְּׂבוּעַ, בְּיָמִים שְׁלִישֵׁי וְרַבִּיעֵי – י"ב וְ-י"ג תְּמוּזָה – נִצְנָה אֶת חֲג הַגָּאֻלָּה שֶׁל הַרְבֵּי הַקּוּדָם, הַרְבֵּי הָרֵי"צ (רַבֵּי יוֹסֵף יִצְחָק שְׁנִיאֹוֹרְסוֹן) וְשַׁחֲרוּרוֹ מִהַמַּאָסֵר וְהַגְלוּת הַסּוּבֵבִיטִיִּים. הַרְבֵּי נֶאֱסָר בְּעֻקְבוֹת פּוּעִילוֹתוֹ הַנִּמְרָצֹת לַהַפְצַת הַיִהְדוּת בְּרַחֲבֵי רוּסְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׂלֻטוֹן הַקוֹמוּנִיסְטִי אֶסֶר כָּל פּוּעִילוֹת מַסּוּג זֶה, וְכַנְגָדוֹ עֲמַד פְּסֻק דִּין שֶׁל מִנְת בִּירְיָה. הַרְבֵּי, שֶׁתֵּעַד אֶת יָמֵי מַאָסְרוֹ בְּיוֹמוֹ, מַסְפֵּר עַל הַתִּקְוָה בּוֹ נֶקֶט וְעַל מִסִּירוֹת הַנְּפִשׁ בְּהָ עֲמַד לְאַרְךָ יָמֵי הַמַּאָסֵר. בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבָרָה הַיּוֹמֵר פְּסֻק הַדִּין בְּעֵנֶשׂ גְלוּת וּלְאַחַר מִכּוֹ בַטֵּל הַפְּסֻק לְגִמְרִי. הַרְבֵּי שֶׁחֲדֹר מִהַמַּאָסֵר, וּלְבִסוּף אִף יִצְאָ מַגְבוּלוֹת בְּרִית הַמוֹעַצוֹת.

בשתיוף מוסדות תורת חיים בראשות הרב יצחק גינזבורג כתב הרב שילה אופן, משפיע חסידי בת"ת תורת חיים בירושלים

זאת מהחסידיים.

למשל, פֶּאָשֶׁר שֶׁלַח הַרְבֵּי שְׁלִיחַ לְעִיר פְּלוֹנִית לְהַקִּים בַּה' חֶדְרֵי מַחְתָּרֵי, תִּפְקִידוֹ הָיָה לְדַאֵג לְאַסֹּף בְּכָל יוֹם אֶת הַיְלָדִים וּלְפַזְרֵם בַּחֲזָרָה לְבִתְיָהֶם מִבְּלֵי שְׂיִבְחֵינוּ בְּכָף. לְעֵתִים הָיָה צָרָה לְהַעֲמִיד שׁוֹמֵר מִחוּץ לְבֵית לְאֶרֶץ כָּל שְׁעוֹת הַלְמוּד שְׂיִשְׁגִּיחַ כִּי אִין מַעֲקָב אַחֲרֵי הַנְּכַנְסִים. בְּמַדַּת הַצָּרָה הָיָה עַל הַשׁוֹמֵר לְמַהֵר לְסַמּוֹן לָהֶם כִּי נִשְׁקָפֵת סַכְנַת בְּקִרְתָּ שֶׁל הַמְּשֻׁטָּה הַחֲשָׂאִית, וְאִזּוֹ הָיָה עַל הַיְלָדִים לְהִתְפַּזֵּר בְּמַהֲרָה וּלְהַעֲלֵם מִהַשְּׁטָח.

שֶׁלֹּא נִטְעָה. הַרְבֵּי יָדַע הַיֵּטֵב מִהוּ הַסַּכְנָת הַנִּשְׁקָפֹת לְאוֹתָם שְׁלִיחִים. לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם מֵהֶם אָף נִתְפָּסוּ וְנִאֶסְרוּ. בְּמַקְרָה הַטּוֹב נִשְׁלְחוּ אוֹתָם שְׁלִיחִים לְגָלוּת בְּסִיבִיר הַרְחוֹקָה לְעֶשֶׂר אוֹ עֶשְׂרִים שָׁנָה. בְּמַקְרָה הַפְּחוֹת טוֹב הֵם נִשְׁלְחוּ אֶל מוֹתָם. וְאִף עַל פִּי כֹן הַרְבֵּי לֹא הִסַּס. מִה שֶׁתִּבַּע הַרְבֵּי מַעֲצָמוֹ – הַעֲזוּ אִף לְתִבַּע מֵאַחֲרֵים.

אִיִּפוּ אֶנְפִּיִּי?

הָיָה בְּזִמְנֵנוּ יְהוּדֵי חֲסִיד, שֶׁהִתְקַרַּב לְרַבֵּי הַרְבֵּיִ"צ. הוּא רָאָה בּוֹ יְהוּדֵי קְדוֹשׁ, אִישׁ שֶׁל מְסִירוֹת נְפֹשׁ, וְהַשְׁפַּע מִתּוֹרוֹת הַחֲסִידוֹת שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ, וְכֹךָ הִפָּךְ לְחֲסִיד נִלְהָב שְׁלוֹ. וּבְכָל זֹאת, הָיוּ כַּמָּה הַנְּהַגוֹת שֶׁל הַרְבֵּי, הַקְּשׁוּרוֹת בְּדַרְכּוֹ בְּהַנְּהַגַּת הַצְּבוּר, שֶׁהִתְקַשָּׁה לְקַבְּלוֹ. אֶת הַקְּשֵׁי פָּרַס אוֹתוֹ חֲסִיד בְּפִנֵּי מִי שֶׁהָיָה רַבּוֹ

אֶת רוּחוֹ שֶׁל הַרְבֵּי וְלָגַרְם לּוֹ לְהוֹדוֹת בְּ'אִשְׁמָה', לְהַצְטַעַר עַל מַעֲשָׂיו וּלְהַבִּיעַ חֲרָטָה, הוּא פָּתַח אֶת הַמַּגְרָה וְהוֹצִיא מִמֶּנָּה אֶקְדָּח טְעוּן, אוֹתוֹ כִּנּוּ לְעֵבֶר פְּנִיו שֶׁל הַרְבֵּי. "הַצְעָצוּעַ הַזֶּה", צָחַק הַחוּקָה, "גָּרַם כְּבֹד לְהַרְבֵּה אֲנָשִׁים לְפָתוּחַ אֶת הַפֶּה...". הַרְבֵּי לֹא נִבְהַל לְרַגַּע וְעָנָה לוֹ בַּחֲדוֹת וּבְבִטְחָה: "מִהַצְעָצוּעַ הַזֶּה מִפְּחַד מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹלָם אֶחָד וְהַרְבֵּה אֲלֵהֵם, אֲבָל לְמִי שֶׁיֵּשׁ אֶל־אֶחָד וְשְׁנַי עוֹלָמוֹת – אִין כָּל פְּחַד!".

הַאֲמַת הִיא, שֶׁמְסִירוֹת נְפֹשׁ אֵינָה חֲדוּשׁ שֶׁל הַרְבֵּי הַרְבֵּיִ"צ. עִם יִשְׂרָאֵל סָפּוּג בְּמְסִירוֹת נְפֹשׁ מְרַגַּע הוֹלְדוֹ. אֲבָרְהָם, אָבִינוּ הַרְאִישׁוֹן, כְּבֹר עָשָׂה אֶת רֵאשִׁית דְּרָכּוֹ בְּכַבְּשׁוֹן הָאֵשׁ שֶׁל נְמֹרָד; מִשָּׁה רַבֵּינוּ הַתַּחֲלִיל אֶת דְּרָכּוֹ כְּגוֹאֵל יִשְׂרָאֵל בְּהַכְּפָאתוֹ אֶת הַמְּצָרֵי וְהַטְּמָנְתוֹ בַּחוּל; דָּוִד הַמֶּלֶךְ מוֹל גְּלִיַּת הַפְּלִשְׁתִּי, אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה וְהַחֲשָׁמוֹנָאִים – כָּל אֵלּוּ חִלְקוֹ קִטּוֹן מִשְׁרָשְׁרֶת מְסִירוֹת הַנְּפֹשׁ לְאֶרֶץ הַהִיסְטוֹרִיָּה שֶׁל עִמּוֹנוּ.

לְעֵתֵנוּ מְסִירוֹת נְפֹשׁ

וּבְכָל זֹאת, אֶצֶל הַרְבֵּי הַרְבֵּיִ"צ אֲנַחְנוּ פּוֹגְשִׁים מְסִירוֹת נְפֹשׁ יְחוּדִית, שֶׁכְּמוֹתָהּ לֹא מְצָאנוּ אֶצֶל אִף אֶחָד לְפָנָיו. הַרְבֵּי לֹא רַק פָּעַל בְּמְסִירוֹת נְפֹשׁ לְלֹא חַת וְסַכָּן אֶת עַצְמוֹ, אֶלֹא גַם תִּבַּע זֹאת מֵאַחֲרֵים. הוּא שֶׁלַח שְׁלִיחִים לְכָל רַחֲבֵי רוּסְיָה שְׂיִמְשִׁיכוּ לְלַמַּד תּוֹרָה, לְמוֹל תִּינוּקוֹת, לְבָנוֹת מְקוֹאוֹת טְהָרָה. הַרְבֵּי מִמֶּשׁ תִּבַּע

כאשר מדבר על הנהגה של מסירות נפש מתעצם הלבדל זה שבעתים צדיק רגיל הוא מי שישמסר את נפשו על קיום התורה והמצוות גם אם יעלה לו הדבר במחיר חייו. "ועמך כלם צדיקים", ואכן בכל יהודי קיים הכח למסור את הנפש באם יצטרך לכך. כח זה שואב כל יהודי מדמותם של אותם הצדיקים. אבל מנהיג של מסירות נפש הוא שיודע ומסגל לתבוע זאת מפדשות גם מאחרים. מה לדעתכם יותר קל – לקבל את ההחלטה לגבי החיים שלי או להעז לתבוע זאת ממישהו אחר?

שנזכר לשאב ממסירות הנפש של הרבי!

שבת שלום ומברך!

5?

קדם לכו, לפני שהתקרב לרבי הר"י צ. "רבי", פנה אותו חסיד לרבו לשעבר, "פיצד אוכל לישב דעתי ולקבל את דרכו של מורי ורבי?". אותו אדמו"ר הרצין את פניו וענה לחסיד: "אני ויתר חברי האדמו"רים שישכים לצדיקי הדור. נתן ללמד מאתנו דרכי קדשה וטהרה, אהבת ה', אהבת ישראל ועוד. אבל הוא – הרבי הר"י צ – משתנה לסוג אחר של צדיקים. הוא ממנהיגי הדור".

מה ההבדל בין צדיק רגיל לצדיק שהוא גם מנהיג? צדיק הוא מי שמשמש עבורנו בהנהגתו סמל ומופת לחקוי. אבל מנהיג הוא מי שאינו מסתפק בכך. הוא רואה את תפקידו כאחראי על כל העם ודואג להוביל אותו ליעדו. בכח פקדתו הוא מורה לכל אחד את תפקידו ואת שליחותו.

המשך מעמ' 26 <<<

וגם הגברים יאמצו את הטבע הנשי המתוקן. זהו "נקבה תסוכב גבר"^ד – סבת העבודה של הגבר תהיה המודעות הטבעית של האשה, הטבע היהודי המתגלה בארץ ישראל דווקא, והרמוז: **ארץ ישראל = נקבה תסוכב גבר.**

ד להרחבה ראה בספר מודעות טבעית, מאמר מודעות טבעית וביאור ב' שם.
ה ירמיה לא, כא.

מסמלת את קיום התורה באופן טבעי, באמירה רכה ונעימה. יחסית, הגבר הוא "מצווה ועושה" והאשה "אינה מצווה ועושה" (כמו במצוות עשה שהזמן גרמה, מהן האשה פטורה אך יכולה לקיימן כמי שאינו מצווה ועושה). לעתיד לבוא תתגלה מעלת האשה, קיום התורה במודעות טבעית, כמי שאינו מצווה ועושה, "אשת חיל עטרת בעלה" (שרש האשה הגבוה מהאיש)

אקטואליה לאור החסידות. מהי הזיקה בין המאורעות החולפים לתורת הנצח? מורנו הבעל שם טוב 'פסק' שיש השגחה פרטית על כל נברא, מקטן ועד גדול, והוסיף שכל פרטי ההשגחה הם חלק מתכנית-העל של בריאת העולם ונוגעים לתכלית הכוונה שלה. אם כן, יש להתבונן בפרטי ההשגחה במאורעות החולפים, לא רק כ'תירוץ' לדרשנות או כ'קרדום' לתביעת-התחזקות הנכונה תמיד, אלא מתוך נסיון לראות מתוכם את פני ה' (והחסידות שואפת לראית פניו המחייכות של ה', ולא חלילה "פנים של זעם", כדרך ה'מגידי' שקדמו לה).

היחס בין תורת הנצח ומאורעות ההשגחה הוא דו-כיווני: מחד, הפניה למציאות מתוך מבט תורני, תוך בחינת פרטיה לפי הידוע לנו מלימודנו, מאירה אותה באור חדש. מאידך, דרישת ה' מתוך המציאות מפיקה חידושי תורה העולים דווקא מתוך בחינת פרטי המאורעות, זמנם ומקומם – חידושים 'מקומיים' ו'זמניים' שהתבוננות והלקחים שלהם הופכים לנכסי-נצח של תורה ועבודת ה'. שני השיעורים בחוברת השבוע מדגימים צורת ההתבוננות הזו: הראשון מתייחס לפטירת ד"ר שוסהיים ע"ה, עתיד הזכויות בהגברת הילודה בעם ישראל, ולומד מהזמן הוראות נפלאות בענין. השני עוסק ב-זך השנים שחלפו מ-ג' תמוז תשנ"ד ומפיק התבוננות עמוקה ושלמה על ישראל, אורייתא וקודשא בריך הוא.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר